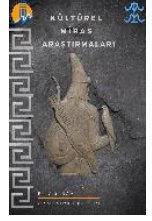

Kültürel Miras Araştırmaları
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kulmira>
<https://www.kulmira.com/>
e-ISSN 2687-6094

Rekreasyon Alanı Kültürel Miras Odaklı Bilimsel Araştırmaların Küresel Düzeyde Performans ve Kavramsal Yapısının Bibliyometrik Analizi [1991-2024]

Muhammet PAYLI¹, Osman ÇEVİK², Murat YAKAR³

¹ Karaman, Türkiye, mu20pa33@gmail.com

² Selçuk Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümü, Türkiye, osmancevik@hotmail.com

³ Mersin Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Harita Mühendisliği Bölümü, Türkiye, myakar@mersin.edu.tr

Kaynak Göster: Paylı, M., Çevik, O. & Yakar, M. (2025). Rekreasyon alanı Kültürel Miras Odaklı Bilimsel Araştırmaların Küresel Düzeyde Performans ve Kavramsal Yapısının Bibliyometrik Analizi (1991-2024). *Kültürel Miras Araştırmaları*, 6(2); 1-29.

<https://doi.org/10.59127/kulmira.1798570>

Anahtar Kelimeler

Rekreasyon Alanı
Kültürel Miras
Bilimsel Haritalama
Bibliyometrik Analiz

Araştırma Makalesi

Geliş: 07.09.2025
Revize: 14.10.2025
Kabul: 16.10.2025
Yayınlanma: 01.12.2025

Öz

Bu çalışma, “*rekreasyon alanı kültürel miras*” odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeydeki performans ve kavramsal yapısını (1991-2024) açığa çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, ilgili bilimsel alanlar kapsamında 267 ilgili makale WoS veri tabanından indirilmiş ve bunların bibliyometrik ve veri dosyası RIS elde edilmiştir. Makalelerin yayımlanma dili, yılı, araştırma alanı, indekslenme, küresel düzeyde yapılan atıf ve dağılımlarına ilişkin tablolara bağlı “*Performans analizi*”ne göre makalelerin en fazla “*İngilizce*” dilinde, “*Zoğrafya*”da, “*Çevre Bilimleri Ekolojisi*” alanında, “*SSCI*”da indekslenen bilimsel dergilerde yayımlanarak daha fazla bilimsel performans gösterdiği tespit edilmiştir. Yine Daniel ve Ark. (2021)’nin “*10.1073/pnas.1114773109*” doi nolu makalesine yapılan atıf sayısı ile daha fazla bilimsel performans ve verimlilik gösterdiği tespit edilmiştir. RIS veri dosyasının testi sonucu elde edilen doğrulama tablolarına bağlı en büyük bilimsel yoğunluk ve ağ haritalarına bağlı “*Bilimsel haritalama analizi*”nde ortak kelime açısından anahtar kelimeler analizi yapılmıştır. Buna göre en fazla *yönetim*, *kültürel ekosistem hizmetleri*, *değerler*, *ekosistem hizmetleri*, *kültürel miras* ve *turizm* anahtar kelimelerine; BibTex veri dosyasının anahtar kelimeler ve ortak kelimeler test ve analizinde ise *kültürel miras*, *kültürel ekosistem hizmetleri*, *ekosistem hizmetleri*, *turizm* ve *rekreasyon* anahtar kelimelere; başlıta *kültür*, *ekosistem*, *hizmetler*, *miras* ve *çalışma* ortak kelimelere; özetle ise *kültürel miras*, *rekreasyon*, *hizmetler* ve *turizm* ortak kelimelere bağlı/odaklı makale çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiştir.

Bibliometric Analysis of the Global Performance and Conceptual Structure of Scientific Research Focused on Cultural Heritage in the Field of Recreation [1991-2024]

Keywords

Recreation Area
Cultural Heritage
Scientific Mapping
Bibliometric Analysis

Research Article

Received: 07.09.2025
Revised: 14.10.2025
Accepted: 16.10.2025
Published: 01.12.2025

Abstract

This study explores the global performance and conceptual structure of scientific research focusing on *recreation area cultural heritage* between 1991 and 2024. A total of 267 related articles were retrieved from the Web of Science (WoS) database, and corresponding tables and RIS data files were analyzed through bibliometric and scientific mapping techniques. The performance analysis, which examined publication language, year, research area, indexing, and global citation distribution, revealed that most studies were published in **English**, particularly in **2021**, within the field of **Environmental Sciences Ecology**, and in journals indexed in **SSCI**, indicating higher research productivity. Additionally, the article by **Daniel et al. (2021)** (DOI: 10.1073/pnas.1114773109) received the highest number of citations, reflecting strong scientific influence. The scientific mapping analysis, based on network and density maps derived from the RIS data, identified the most frequent co-occurring keywords as *management, cultural ecosystem services, values, ecosystem services, cultural heritage, and tourism*. Findings from the BibTeX keyword analysis further highlighted *cultural heritage, ecosystem services, tourism, and recreation* as dominant themes. Overall, the results demonstrate that research on recreation areas increasingly emphasizes the interconnection between **cultural heritage, ecosystem services, and tourism**, reflecting a growing interdisciplinary approach in the global scientific landscape.

1. Giriş

Her geçen gün kültür-mekân etkileşimi ve ilgili etkileşimin neticeleri daha da ön sıralarda yerini almaktadır. Kültürel miras ve bu mirasların korunmasına dönük anlayış [1], insanlığın ortak birikimlerini işaret eden öğelerin [kültürel miraslar]devamlılığı [2]olarak belirtilmektedir. Kültürel miras, içinde yaşadığı topluma ortak geçmişini izah eden, geçmişten günümüze gelen miras ve gelecekteki nesillere/topluma miras olarak aktarılmak istenen, topluma ait olguların tamamı olarak ifade edilmektedir [3]. Kültürel miras değerleri; İnsanların tarihi süreç içinde yaşamını şekillendiren deneyim ve edinimlerin hem soyut [örf, adet, inanışlar, gelenek, görenekler, vb.]hem de somut [tarihi kentler, saraylar, ibadethaneler, saraylar, binalar, türbeler, mezarlar, sit alanları, anıtlar, vb.]oluşumları içermektedir [4]. Daha fazla türde eski tarihi eserler miras olarak kabul edilmekte ve değerlendirilmektedir. Bu eserler resmi bir şekilde bir toplumun kültürel mirası olarak belirlenerek korumaya alınmaktadır [5].

1972’de uluslararası alanda Paris’te gerçekleştirilen UNESCO’nun Genel Konferansında Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme (The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) kabul edilmiştir. İlgili sözleşmede “Kültürel Miras” olarak nitelendirilen kültürel varlıklar belirlenmektedir [6]. Uluslararası alanda kültürel miras, somut olan ve somut olmayan kültürel miras olarak ayrılmaktadır [7]. Tarihi kentler, yapılar, binalar, arkeolojik eserler, mimari kalıntılar, anıtlar, vb. kültürel varlıklar somut kültürel miraslardır. Kültürel uygulamalar, temsiller, yetenekler, bilgiler, beceriler ve bunlarla ilgili kültürel alanlar, araç, gereçler, vb. kültürel varlıklar ise somut olmayan kültürel miraslar olarak ele alınabilmektedir [3]. Somut kültürel miraslar (anıtlar, tarihi ve mimari kalıntılar, medreseler, binalar, camiler, türbeler, kiliseler, kentler vb.) aynı zamanda rekreasyon alanı olarak ifade edilebilmektedir. Kültürel

miraslar olarak günümüze kadar gelen kapalı (Topkapı sarayı, Tac Mahal, Persepolis, Borobudur Tapınağı, Sidney Oprea Evi, Alahan kilisesi vb.) ve açık (Xanthos-Letton, Hierapolis, Pamukkale, Afrodisias, Çin Seddi, Nemrut Dağı, Efes antik kent sitesi, Safranbolu Şehri, Troya Antik Kenti, Kapadokya vb.) kültürel miras alanlarının aynı zamanda rekreasyon alanı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Günümüzde yaşanan birçok değişim ve gelişmelere (ekonomik, ulaşım, iletişim, sosyal ve teknolojik) bağlı olarak [8], insanların hem refah seviyeleri yükselmiş hem de insanların serbest zamanlarını değerlendirme imkânları artmıştır [9]. Rekreasyon hizmetler, bireylerin doğada, açık/kapalı alanlarda deneyim sahibi oldukları, işletmelerce sunulan çeşitli etkinlik/aktiviteler olarak belirtilmektedir [10]. İnsanlar yaşamış oldukları birçok nedenlere [nüfus yoğunluğu, çevre kirliliği, betonlaşma, aşırı çalışma koşulları vb.]bağlı olarak fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden olumsuz anlamda etkilenmektedir. İnsanlar bu olumsuz etkilerden kurtulmak için kent içi veya kent dışına ya da yurt dışına giderek, bazı etkinlik ve aktiviteler (her türlü spor faaliyetleri, trekking, kaya tırmanışları, yüzme, gezi, piknik, rafting, sörf, yamaç paraşütü, eğlence, festival vb.) yaparak deneyim elde etmek için etkinlik/rekreasyon alanlarına gitmektedirler. Böylece zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönden kendileri üzerinde oluşturan kötü etkilerden kurtulmakta ve bir sonraki güne/yıla daha enerjik ve birçok yönden yenilenmiş ve kendilerini geliştirmiş olarak devam edebilmektedir. Rekreasyon alanı kültürel miraslar; rekreasyonistler ve turistler (iç ve dış turizm) tarafından bazı rekreasyon etkinlik ve aktivite deneyimi elde etmek amaçlı faydalanılmaktadır. Rekreasyon alanı kültürel miraslar, ülke içinden ve ülke dışından gelen turistlerin katılımlarıyla (iç ve dış turizm) da kullanıldığı gibi ilgili kuruluş veya işletmelerce [gezi, kamp, piknik, eğlence, festival, şölen, festival vb.]rekreasyonel hizmetler sunulabilmektedir. İlgili rekreasyon

hizmetleri, rekreasyonist veya turistlere belirli bir ücret karşılığında sunulabilmektedir.

Çalışmada kullanılan bibliyometrik analiz ile ilgili uluslararası literatürde yapılan taramada; araştırma konularının [11-17], Tezlerin [18-21], ülkelerin [22-24], bilimsel dergilerin [25-29], araştırma alanları/disiplinlerinden çevre bilimleri [30-34], işletme ekonomisi [35-39] ve mühendislik [40-46] alanlarında olduğu gibi üniversitelerin de [47,48,49,50] bibliyometrik analiz kapsamında performans/bilimsel haritalama analizleri yapılarak bilim insanlarının alan yazına aktırıldığı tespit edilmiştir. Bu tespitlerden yola çıkarak rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans durumu ve kavramsal yapılarını bibliyometrik analizle (1991-2024) ortaya koyarak, uluslararası alan yazına aktarılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, “*rekreasyon alanı kültürel miras*” odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans ve kavramsal yapı durumuna ilişkin uluslararası alan yazında [WoS kapsamında] literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Yapılan bu çalışmada ilk önce araştırma konusuna ilişkin teorik çerçeve ve literatür taraması yapılmış ve müteakiben metodolojisine yer verilmiştir. Araştırma konusunda ulaşılan tablo ve verilerin yer aldığı veri dosyaları üzerinde performans analizi ve bilimsel haritalama analizleri yapılmıştır. Daha sonra ise yapılan analizler çerçevesinde değerlendirmelerde bulunularak raporlama ve öneriler yapılmıştır.

2. Literatür Taraması

Çalışmanın bu bölümünde; “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusu, teorik çerçeve yönünden incelenerek literatür taraması gerçekleştirilmiştir. İlgili literatür inceleme ve taramasına bağlı uluslararası literatüre aktarılan akademik çalışmalara ilişkin tespitler yapılarak açıklamaları aşağıda verilmiştir.

Rekreasyon alanı kültürel miras

Günümüzde kentleşme, kirlilik ve diğer birçok faktörler miras alanlarına zara verdiği gibi [51] kentlerin her geçen gün daha fazla betonlaşması, insanların doğa ile temas etme, açık alanlarda zaman geçirme ihtiyacını daha da önemli hale getirmektedir. Kent yaşamının bu olumsuzlukları insanları alternatif rekreasyon alanları aramaya/gitmeye itmektedir [52]. Bu alternatifler arasında birçok rekreasyon alanları olmakla birlikte, rekreasyon alanı *kültürel miraslar* da bunlar arasında yer aldığı belirtilebilir. Öztürk [53]’ün ifadesine göre rekreasyon, insanların zorunlu vakitleri ve eylemleri haricinde kendilerini fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden geliştirmek ve yenilemek için pasif veya aktif katılım sağladıkları aktivite/etkinliklerdir. Paylı ve Şen [54]’e göre rekreasyon alanı, insanların zorunlu iş görme zamanları dışındaki boş vakitlerinde kendi istek ve arzularıyla dinlenmek, eğlenmek, spor yapmak, yürüyüş yapmak vb. etkinlik ve aktiviteler yapmaları için düzenlenen alan/mekanlardır. Uzun [55]’a göre ise, insanlığın var oluşundan bu yana, bir milletin ayakta durmasını sağlayan kültür; inanış, gelenek, görenek ile oluşumlarının tamamıdır. Kültürel taşınmazı kapsayan

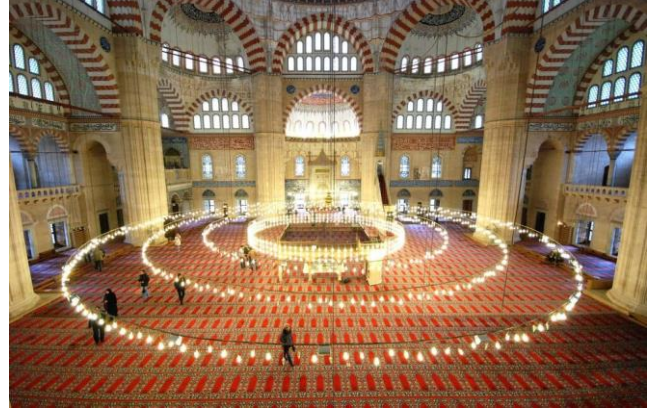
miras kavramı ise, geçmişten günümüze kadar gelen ve gelecek nesillere taşınacak değerlerdir.

UNESCO [Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü], 1945’te Birleşmiş Milletler’in uzmanlık kuruluşu olarak kuruluşunu tamamlamış ve 193 üye devleti olan bir uluslararası kuruluştur [56]. Uluslararası perspektifte, doğa koruma politikaları kapsamında korunan alanlar çeşitli yönetsel ve yasal çerçevelerde ele alınmaktadır [57]. Bu bağlamda; UNESCO, 16 Kasım 1972’de Genel Merkezi Paris’te “*Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi*”, herhangi bir bölge veya ülke ayrımı yapılmaksızın, insanlığın bugüne kadar oluşturduğu uygarlıkların bir simgesi/görseli olan tarihsel sit alanlarının, doğal zenginliklerin ve tarihsel yapıların korunmasını sağlamak için imzalanmıştır [58]. Bu bağlamda; son zamanlarda gerçekleştirilen UNESCO Dünya Mirası ve Sürdürülebilir Turizm Programı’nın (World Heritage and Sustainable Tourism Programme) Turizm Tanıtım Broşüründe (Tourism Programme Brochure) kültürel miraslara ilişkin görevlerini (Mission) “*Tüm paydaşların farkındalığını, kapasitesini ve dengeli katılımını teşvik ederek, Dünya Mirası alanlarının yönetimini ve sürdürülebilir turizmin gelişimini kolaylaştırmak; bu alanları ve onların Olağanüstü Evrensel Değerini korumak ve aynı zamanda turizmin, alanların sürdürülebilir kalkınması için yerel topluluklara fayda sağlamasını ve ziyaretçilere kaliteli bir deneyim sunmasını sağlamak.*” olarak açıklamaktadır [234].

Kültürel miras, geçmişteki insanların oluşturduğu, evrensel bir değeri olduğuna inanılan, insanların geçmişteki yaşam biçimleri hakkında bilgi sağlayan [59], insanların geleceği ile geçmişi arasında bağ kuran ced ve atalardan günümüze kadar gelen önemli eserler olarak belirtilmektedir [60]. Kültürel miras, somut ve somut olmayan kültürel miras olarak ikiye ayrılmaktadır [61]. Somut kültürel miraslar; heykeller, anıtlar, resimler, yapılar olarak belirtilmektedir. Somut olmayan kültürel miraslar ise müzik, dans, törenler, tiyatro, gelenekler, görenekler vb. somut olmayan miraslardır. Ayrıca somut kültürel miraslar, taşınmaz [kaldırılmayan/taşınamayan tarihi yerler, binalar vb.] ve taşınır kültürel miraslar [bir yerden başka bir yere kolayca taşınması mümkün olanlar] olarak ikiye ayrılmaktadır [62]. Somut kültürel miraslara Türkiye/Sivas/Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası [63], Türkiye/Diyarbakır/Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri [64]. Türkiye/Çorum/Hattuşaş: Hitit Başkenti, Türkiye/Adıyaman/Nemrut Dağı, Türkiye/Edirne/Selimiye Camii ve Külliyesi, Türkiye/Aydın/Aphrodisias [65], Hindistan/Agra: Taç Mahal, Latin Amerika/Karayıpler: Machu Picchu [66] ve somut olmayan kültürel mirasa da Türkiye/Meddahlık Geleneği, Türkiye/Mevlevi Sema Törenleri, Türkiye/Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı, Türkiye/Geleneksel Çini Sanatı [67], Vietnam/Çam Halkının Çömlekçilik Sanatı, Arnavutluk/Xhubleta, Becerileri, Zanaatkarlık [68] ile ilgili bazı görseller aşağıda örnek olarak verilmiştir.

*Sivas/Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası

*Edirne/Selimiye Camii ve Külliyesi

*Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri
*Çorum/Hattuşaş: Hitit Başkenti

*Aydın/Aphrodisias

*Adıyaman/Nemrut Dağı

*Hindistan/Agra: Taç Mahal

*Adıyaman/Nemrut Dağı

*Latin Amerika/Karayıpler: Machu Picchu

**Türkiye/Meddahlık Geleneği

**Vietnam/Çam Halkının Çömlekçilik Sanatı

**Türkiye/Mevlevi Sema Törenleri

**Arnavutluk/Xhubleta, Becerileri, Zanaatkârlık
* Somut kültürel miras **Somut olmayan kültürel miras

**Türkiye/Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı

**Türkiye/Geleneksel Çini Sanatı

Nüfus artışı ve çarpık kentleşme ile beraber, geçmişten günümüze önemli izler hakkında bilgi veren kültürel miras alanları kentlerin önemli güzergâh/merkezlerinde bulunmaktadır. İlgili kentlerdeki arazilerin kıymetlerinin artması, insanların ihtiyaç duyduğu sosyal alanlara (rekreasyon alanı) olan talebin yoğunlaşmasına bağlı olarak, rekreasyon alanı kültürel miras alanların da önemi artmaktadır [69]. İnsanlar gün içinde yaşamış/karşılaşmış oldukları zorluklara bağlı olarak, kendilerini ertesi güne yenilenmiş ve gelişmiş bir hale getirebilmek için kent merkezi veya dışındaki rekreasyon alanı kültürel mirasları ziyaretler, geziler, yürüyüşler, eğlenceler, fiziksel aktiviteler, birçok spor etkinlikleri vb. yapmak için tercih edebilmektedir. Aynı zamanda rekreasyon etkinlik deneyimi elde edebilmeleri için bu alanlarda insanlara rekreasyonel hizmet sunan işletmelerin de olduğu görülebilir. İnsanların yaşamış olduğu bu deneyimler zamanla değişen ve gelişen teknoloji ve gelişmelere bağlı olarak farklı rekreasyon deneyimleri kazanabilmek için farklı/çeşitli etkinliklere toplu veya bireysel olarak da gittiği söylenebilir. Baylan [70]'a göre; bu uygulamalar ve deneyimler soyut kültürel miraslar toplumsal ilişki bağlarını, yere bağlılık duygularının yanı sıra rekreasyonel olarak da desteklemektedir. Birkon ve Köroğlu [71], rekreasyon alanı kültürel miraslarda yapılan aktivite/etkinliklerin, bölge insanının sosyal ilişkilerini güçlendirirken, rekreasyonist/turistlere kendine özgü ilgili kültürel mirası çok yönlü bilgi edinme ve keşfetme imkânı sağladığını ifade etmektedir. İlaveten rekreasyonistlere/turistlere rekreasyonel imkânlar sunarken [72], kültürel mirasların sadece korunması gereken bir değer olmadığı [73], kültürel mirasların

nesilden nesilene taşınmasının sağlanmasına ve kültürel faaliyetlerin gelişimine katkı sağlamakta [74] olduğu bilinmektedir.

“Rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusunda toplumun, bireylerin, ilgili sektörlerin, alanların vb. önemi ve korunmasına dönük dikkati çekmek için somut olan taşınmaz kültürel miraslar çerçevesinde uluslararası literatüre bilim insanları tarafından pek çok bilimsel çalışmaların [75-86] yapıldığı görülmektedir. Kültürel, ekonomik ve sosyal bir olgu yönünden turizm üzerinde gerçekleştirilen çoğu analiz ve izlenimlere göre, kültür ve kültürel miras açısından turizm, yeni yüzyılda özellikle turizm sektörü yönünden, dünyada en çok etkiyi oluşturan faaliyetler arasında yer aldığı belirtilmektedir [87]. Kültürel mirasın toplum içindeki yeri bağlamında, turizm açısından önemli bir yeri bulunmakta ve turizm ürünleri temelini oluşturmaktadır. Kültürel miraslar yer aldığı destinasyonlarda, sosyal, kültürel ve fiziksel kalkınma açısından iktisadi/ekonomik bir gelir kaynağı olarak değerlendirilmekte ve görülmektedir [88].

Rekreasyon alanı kültürel miraslar, işletme/örgütler tarafından sürekli/sezonluk kullanılarak çok sayıda etkinlik, aktivite vb. faaliyetler yapılmakta ve toplumu zihinsel, ruhsal ve fiziksel yönden yenilemek ve geliştirmek için rekreasyonel/turizm hizmetleri vermektedir. Böylece, rekreasyon alanı kültürel miraslarda insanlara sunulan rekreasyonel hizmetler aracılığıyla kent, bölge ve ülkelerin ekonomisine işletmeler/örgütler aracılığıyla kazandırılmaktadır. Bu kazanımlar sayesinde çok sayıda toplumsal kitle ve örgütler önemli faydalar (sosyal, kültür, iktisadi, sanat, entelektüel değişim ve gelişim vb.) elde etmektedir. Bu faydalar göz önüne alındığında rekreasyon alanı kültürel mirasların korunmasında sürdürülebilirliğin kanun, yönetmelik, işletme, toplum vb. yönden sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda: “rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel araştırmaların (1991-2024) küresel düzeyde; yayımlanma dili, yılı, araştırma alanı, taranılan indeks ve önde gelen bilimsel çalışmalara yapılan atıflar açısından performans durumunu ve anahtar kelimeler kapsamında kavramsal yapısını açığa çıkararak akademi dünyasına, işletmelere/örgütlere, turizm sektörüne/alanına, üniversitelere, ülkelere önemli katkılar sağlayacağı düşünüldüğünden çok yönlü stratejik bir öneme sahip bir çalışma olduğu belirtilebilir.

“kültürel miras” odaklı birçok akademik çalışmanın [89-96] bilim insanları tarafından uluslararası literatüre aktarıldığı tespit edilmiştir. Bu tespiti ilişkin, “rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans durumu ve kavramsal yapısını bibliyometrik analizler çerçevesinde ortaya koyan bir akademik çalışmaya (makale, bildiri, kitap bölümü, tez vb.) rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, literatürde boşluğun olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitlerden hareketle; “rekreasyon alanı ve kültürel miras” odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans durumu ve kavramsal yapısının bibliyometrik analizlerle ortaya koyarak tespit edilen literatürdeki boşluğun kapatılması düşünülmüştür.

3. Metodoloji

Uluslararası literatürde yapılan araştırmada, akademi dünyasına yansıtılan akademik araştırmalara ilişkin verilerin elde edilmesine/toplanmasına ilişkin olarak araştırma ekibince/bilim insanları tarafından kurum/kuruluş/üniversiteden etik izni/onayı alındığı [97-105], ancak bazı gerekçelerle bağlantılı olarak bir kısım araştırmacının ise etik izni/onayı almadıkları/gerek görmedikleri [106-115] görülmektedir. İlave olarak literatür araştırması kapsamında bilim insanları, literatüre kazandırmış oldukları bibliyometrik analizlere ilişkin akademik makale çalışmalarında gereksinim duyulan verilerin/bilgilerin toplanmasında/elde edilmesinde etik izni/onayı almadıklarını [116-125] vurguladığı tespit edilmiştir. Literatürde yapılan bu tespitlerden hareketle; *Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans durumu ve kavramsal yapısını ortaya çıkarmaya yönelik gerçekleştirilen bibliyometrik analize ilişkin akademik araştırma* da bir literatür taramasıdır. Bu bağlamda; araştırma konusuna ilişkin etik izni/onayı alınmasına gerek duyulmadığı gibi, her hangi bir kurum/kuruluş/üniversiteye vb. müracaat edilmemiştir.

İlgili çalışmanın bu bölümünde; araştırmaya ilişkin amaç, önem, evren, örneklem, kısıtlar, veri tabanının yanı sıra literatür tarama stratejisi, ilgili soruların kurgulanması, aramanın yapılması ve ihtiyaç duyulan verilere erişilmesi, araştırmanın aşamaları ile kullanılan analiz yöntem ve tekniklerine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Uluslararası literatürde yapılan incelemede; “*Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans ve kavramsal yapısının bibliyometrik analizi (1991-2024)*” çerçevesinde ortaya koyulan/açığa çıkaran bir akademik araştırmaya (makale, bildiri, kitap bölümü, kitap, tez vb.) rastlanılmamıştır. Bu tespitten hareketle; rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeydeki performans ve kavramsal yapısını, 1991-2024 yılları çerçevesinde bibliyometrik analizlerle ortaya koyarak uluslararası alan yazındaki ilgili boşluğun kapatılması amaçlanmıştır. Bu amaçlar, iki başlığa (performans durumu ve kavramsal yapı) bağlı dört farklı şekilde göz önüne alınmıştır. Bunlar:

“rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusundaki akademik çalışmaların;

- ✓ Yayın dili açısından performans durumunu,
- ✓ Atıf dağılımlarının küresel düzeydeki bilimsel verimlilik/etki açıdan performans durumunu açığa çıkarmak.

“rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusundaki akademik makalelerin;

- ✓ Yayın yılı, araştırma alanı, taranılan indeksler açısından performans durumunu ortaya koymak.
- ✓ Ortak kelimeler açısından anahtar kelimelerarası kavramsal yapı durumunu deşifre etmek şeklinde belirtilebilir.

“kültürel miras” araştırma konusunda alan yazında yapılan incelemede çok sayıda akademik makalelerin [126-132,60,133-141] bilim insanları tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; “kültürel miras” araştırma konusu hakkında çok sayıda veri ve bulguların bilim insanlarınca tespit edildiği ve ilgili tespitlere ilişkin sonuçların raporlanarak akademik makale çalışmalarıyla bilim dünyası, toplum, birey, ilgili kurum/kuruluş, sektör vb. bilgilendirilerek aydınlatılmaya çalışıldığı görülmektedir. Böylece, kültürel mirasların birçok yönden değer ve önemine (sosyal, kültürel, tarihi, turizm, ekonomi vb.) ve korunmasına ilişkin farkındalığın oluşturulmasına çalışıldığı düşünülmektedir. İlaveten kültürel miras alanların aynı zamanda rekreasyon alanı olmakla birlikte, birçok sektör (turizm, rekreasyon, film, sinema, tiyatro, konser, tur şirketi/ulaşım, vb.) tarafından kullanılmakta olduğu görülmektedir. Kültürel mirasların çok yönlü kullanılmasına bağlı olarak toplumlararası kültürel alış verişe; bireylerin sosyalleşmesine ve fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden iyileşmesine bağlı kendilerini entelektüel olarak geliştirmesine/iyileştirmesine; birçok sektörün aracılığı ile ülke, bölge ve kent ekonomisine katkı sağladığı düşünülebilir. Yapılan bütün bu tespitler ve düşünceler bağlamında; “*Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans ve kavramsal yapısının bibliyometrik analizi*” adı altındaki akademik araştırmanın uluslararası literatüre yansıtılmasının çok yönlü stratejik öneme sahip olduğu söylenebilir.

3.2. Araştırma Evren ve Örneklemi

Bilim insanları, literatüre kazandırdığı akademik çalışmalarını belirlediği evren ve örneklem çerçevesinde inceleme/araştırmalarını yaparak, test ve analizlerini gerçekleştirmektedir [142]. Literatürde yapılan araştırmada, bilim insanları araştırmalarını kendilerinin belirlediği evren ve örneklem [143-162] çerçevesinde yaptığı gibi evren ve örneklemelerin açıklamalarında bulunduğu görülmektedir. Bu tespitlerden hareketle; bilim dünyasında yaygın olarak kullanılan uluslararası bir veri tabanı Web of Science (WoS)’da “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusu odağında uluslararası literatüre aktarılan bütün akademik çalışmalar [bildiri, tez, kitap, makale, kitap bölümü vb.] ilgili bilimsel çalışmanın evreni olacak şekilde belirlenmiştir. Araştırma konusunda uluslararası literatüre yansıtılan İngilizce akademik makaleler ise çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiş ve araştırma buna göre yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Kısıtları

Bilimsel araştırmaların her birinin ayrı kısıtları olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda; ilgili bilimsel çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmanın da bazı kısıtları bulunmaktadır. Bunlar:

- ✓ İlgili bilimsel çalışmanın sadece 1991-2024 yıllarında, uluslararası literatüre kazandırılan bilimsel çalışmaları/makaleleri kapsamı,
- ✓ İlgili bilimsel çalışma yayımlanma dili ve yılı, taranılan indeksleri (SCI, ESCI ve SCI-

Expanded), doküman türü bütün bilimsel çalışmalar ve makale çerçevesindeki akademik bileşenleri kapsamında filtrelenmesi,

- ✓ İlgili verilerin toplanmasında sadece WoS veri tabanının kullanılması,
- ✓ İlgili veri ve dosyalarını test ve analizlerinde Bibliometrix (RStudio) ve VOSviewer istatistiksel analiz programlarının kullanılması,
- ✓ İlgili test ve analizlerde sadece belirlenen akademik bileşenlere ait verilerin yer aldığı tablolar ile WoS veri tabanından indirilen RIS ve BibTex veri dosyalarının kullanılması ve
- ✓ Analizler, WoS veri tabanından elde edilen ilgili akademik bileşenlere ait verilerin yer aldığı tabloların yanı sıra ilgili istatistiksel analiz programlarından veri çıktısı olarak elde edilen doğrulama ve veri tablosu ile bilimsel ağ ve yoğunluk haritalarına bağlı gerçekleştirilmesi olarak sıralanabilir.

3.4. İlgili Veri Tabanı ve Araştırma Stratejisinin Belirlenmesi

Uluslararası literatürde yapılan incelemede; bilim insanlarının literatüre kazandırdığı bilimsel çalışmalarının yer aldığı birçok veri tabanı bulunmaktadır. Veri tabanlarının başında **PubMed** [163-167], **Dimensions** [168-171], **Scopus** [172-179], **Google Scholar** [180-187] ve **Web of Science** [188-199] vb. gelmektedir. Koç [200], en eski ve araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılan/faydalanılan veri tabanının Web Of Science (WoS) olduğunu belirtmektedir. Bu tespitlerden hareketle; “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusunda yapılan literatür taramasında WoS veri tabanı kullanılmıştır.

3.5. Araştırma Soru Parametrelerinin Oluşturulması

Bilim insanları üniversiteler [201-204,50], bilimsel dergiler [205-209], araştırma konuları [210-212,12,213], çevre bilimleri ekolojisi, işletme ekonomisi ve mühendislik [31,35,36,40,41,] vb. gibi bazı disiplinler hakkında literatüre aktardığı bibliyometrik analizlere ilişkin akademik araştırmalarındaki amaçlarına ulaşabilmek maksadıyla, birden fazla soru parametresi hazırladıkları ve bunlara karşılık gelen yanıtlara ulaştıkları tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel çalışmaların/makalelerin küresel düzeyde performans durumu ve kavramsal yapısının bibliyometrik analizlerle ortaya koymaya yönelik, ilgili amaçlara erişebilmek için soru parametreleri (K_i) kurgulanmıştır. İlgili soru parametreleri (K_1-K_{12}):

“*Rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusundaki akademik makale çalışmalarının performans durumu bağlamında:

Araştırma konusu odağında;

- ✓ En fazla hangi yayım dilinde bilimsel çalışma uluslararası literatüre kazandırılmıştır? (K_1)
- ✓ En fazla hangi yayım yıllarında makale çalışması uluslararası literatüre yansıtılmıştır? (K_2)

- ✓ En fazla hangi araştırma alanında makale çalışması uluslararası literatüre yansıtılmıştır? (**K₃**)
- ✓ En fazla hangi indekslerde indekslenen dergilerde makale çalışmaları akademi dünyasına kazandırılmıştır? (**K₄**)
- ✓ Akademik çalışma ve atıf dağılımlarının küresel düzeydeki ilk 5 sıralama durumu nasıldır? (**K₅**)

“Rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusundaki akademik makale çalışmalarının kavramsal yapı durumu bağlamında:

Ortak kelime bağlamında anahtar kelimelerarası:

- ✓ Araştırma konusunda akademik makalelerin uluslararası literatüre kazandırılmasında anahtar kelimelerarası yoğunluk yapı durumu nasıl şekillenmiştir? (**K₆**)
- ✓ En fazla kullanım sayısına bağlı toplam bağlantı güç değerine sahip ilk beş anahtar kelime hangileridir? (**K₇**)
- ✓ En fazla kullanım sayısına bağlı bilimsel iş birliği bağ (link)sayısına sahip ilk beş anahtar kelime hangileridir? (**K₈**)
- ✓ En fazla kullanım sayısına sahip ilk beş sırada yer alan anahtar kelimeler hangileridir? (**K₉**)
- ✓ İlgili makalelerin başlık (title)bölümünde en fazla kullanım sayısına sahip ilk beş sırada yer alan kelimeler hangileridir? (**K₁₀**)
- ✓ En fazla kullanım sayısına sahip ilk beş sırada yer alan anahtar kelimeler hangileridir? (**K₁₁**)
- ✓ İlgili makalelerin özet (abstract)bölümünde en fazla kullanım sayısına sahip ilk beş sırada yer alan kelimeler hangileridir? (**K₁₂**)

Kurgulanan soru parametrelerine (**K₁-K₁₂**)cevap niteliğinde karşılık gelen yanıtlar (**L₁- L₁₂**)veri çıktısı olarak elde edilen doğrulama ve ilgili tablolar ile iş birliği dünya haritası, bilimsel ağ ve yoğunluk haritasına bağlı olarak yapılan bilimsel haritalama analizlerine (bibliyometrik analiz)erişilmiştir.

3.6. Taramanın Yapılması ve İlgili Verilerin Elde Edilmesi

Araştırma konusu “rekreasyon alanı kültürel miras” odağındaki akademik makale çalışmalarının küresel düzeydeki performans durumu ve kavramsal yapısını açığa çıkarmak için ihtiyaç duyulan makalelerin elde edilmesinde WoS veri tabanı kullanılmış ve ilgili veri tabanı arama portalında yer alan sekmeler/bölümler doğrultusunda arama stratejisi (**Topic:** “cultural heritage and recreation”, **Abstract:** “recreation*”, **Document Types:** “Article”, **Publication Years:** “1991-2024”, **Araştırma Alanı:** “Tümü”, **Web of Science Index:** “SSCI, SCI-Expanded ve ESCI” **ve Language:** “English”)belirlenmiştir. Belirlenen arama strateji kapsamında gerçekleştirilen tarama uygulamaları ve sonuçlarına ilişkin bulgu ve tespitler aşağıda olduğu gibi belirtilebilir:

- ✓ **1. Tarama:** Araştırma konusu odağında akademik makale çalışmalarına erişebilmek maksadıyla WoS veri tabanı arama sekmesine

Topic (“cultural heritage and recreation”), **Abstract** (“recreation*”)seçim/işaretleme yapılarak ilgili ifadeler/kelimelerin yazımı gerçekleştirilmiş ve **509** akademik makale çalışmasına erişilmiştir.

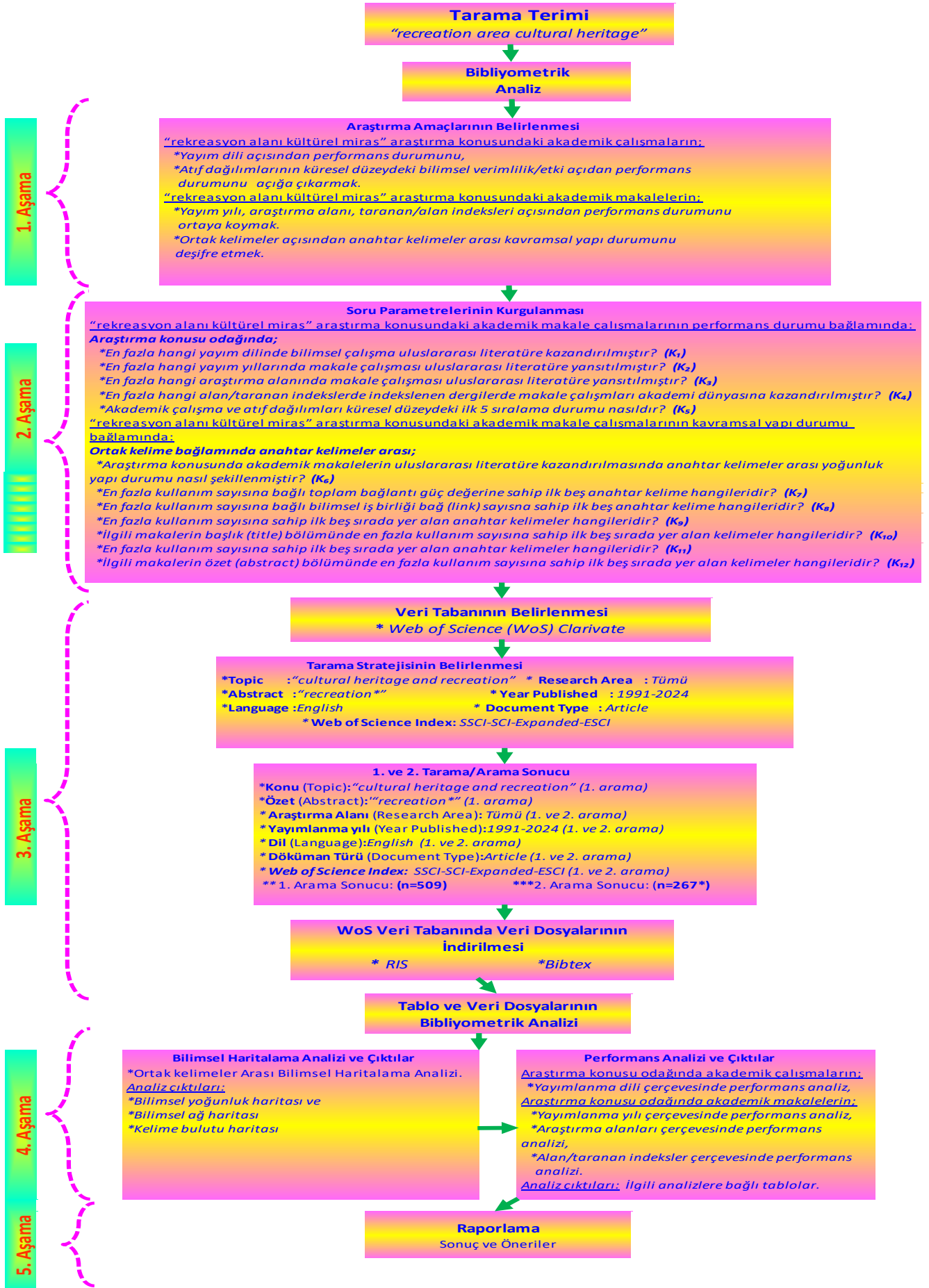
- ✓ **2. Tarama:** 1. aramadaki ilgili ifadelerin/kelimelerin yazılmasına ilaveten **Document Types** (Article), **Publication Years** (1991-2024), **Araştırma alanı** (Tümü), **Web of Science Index** (SSCI-SCI-Expanded-ESCI)ve **Language** (English)yazılmıştır ve **267** akademik makale çalışmasına ulaşım sağlanmıştır.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda kurgulanan soru parametrelerine (**K_i**)ilişkin yanıtların (**L_i**)elde edilmesine dönük makale çalışmalarına ait nitelik ve miktar göstergeleriyle ilişkili analitik verilerin gizlendiği RIS ve BibTex veri dosyaları **17/08/2025 tarih ve saat: 20:02**'de indirilerek, ilgili dosyalarda araştırma konusuna ilişkin **267** İngilizce akademik makale çalışmasına ulaşılmıştır.

3.7. Araştırmanın Aşamaları

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odağındaki akademik makale çalışmalarına bağlı yapılan literatür taraması ve bu tarama neticesinde, WoS veri tabanından elde edilen ilgili tablolar ve veri dosyaları üzerinde gerçekleştirilen testlere bağlı performans analizi ve bilimsel haritalama analizlerine ilişkin bibliyometrik analiz aşamaları aşağıdaki Şekil 1’de sunulmuştur.

* (Yukarıda sunulan ilgili bibliyometrik analize ilişkin aşamalar yazarlar tarafından yapılandırılmıştır.)

Şekil 1. Bibliyometrik analiz adımları (araştırma konuları için)

3.8. Araştırmada Kullanılan Programlar, Analiz Yöntem ve Teknikler

Bilim insanlarının bibliyometrik analizler kapsamında yapmış oldukları bilimsel çalışmalarında farklı istatistiksel analiz programları kullandığı görülmektedir. Uluslararası literatürde yapılan araştırmada; bilim insanları literatür taraması kapsamında yaptıkları akademik çalışmalarının test ve analizlerinde **VOSviewer** [214-216,40,217,218] ve **Bibliometrix R** [219-223] gibi istatistiksel analiz programlarını kullandıkları görülmektedir.

Literatür taramasına bağlı yapılan akademik çalışmalarda bibliyometrik analizlerin gerçekleştirildiği istatistiksel analiz programlarında (Bibliometrix R ve VOSviewer) EndNote Deskto, InCites, Claim on Publons-track citations, Other File Formats (RIS), Excel, Email, EndNote Online, Fast 5000/5K ve Print olmak üzere birçok veri dosyası kullanılmaktadır [200].

“*Rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusundaki akademik makale çalışmalarının performans durumu ve kavramsal yapılarının açığa çıkarılması amacıyla, WoS veri tabanından elde edilen veri tabloları [yayımlanma dili, yılı araştırma alanı, taranılan indeks]ve BibTex veri dosyasının Bibliometrix R [Studio]istatistiksel analiz programında yapılan testi neticesinde elde edilen araştırma konusu odağında atıf açısından küresel düzeyde önde gelen ilk on [10]bilimsel çalışmalar tablosu üzerinde “*performans analizi*” yapılmıştır. Aynı veri tabanından elde edilen RIS veri dosyası ise, ortak kelime bağlamında anahtar kelimeler analizi “*bilimsel haritalama analizi*” kapsamında VOSviewer istatistiksel analiz programında test ve analizleri yapılmıştır.

4. Bulgular Ve Analizler

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, WoS veri tabanından ilgili bilimsel çalışmalara/makalelere ait bilimsel bileşenlere ait özelliklere ilişkin verilerin yer aldığı tablolar elde edilmiştir. İlaveten; ilgili veri tabanından elde edilen BibTex veri dosyasının ilgili istatistiksel analiz programında yapılan testi neticesinde, küresel düzeyde araştırma konusunda uluslararası literatüre kazandırılan ve en fazla atıf yapılan bilimsel çalışmaların yer aldığı tablolara ulaşılarak elde edilmiştir. Elde edilen ilgili tablolar üzerinden “*performans analizi*” yapılmıştır.

Aynı veri tabanından elde edilen RIS veri dosyasının ilgili istatistiksel analiz programında yapılan testi neticesinde, anahtar kelimeler doğrulama tablosuna bağlı bilimsel ağ ve yoğunluk haritalarına ulaşılmış ve elde edilmiştir. Bu bağlamda; araştırma konusuna odaklı makale çalışmalarına ait analitik verilerin yer aldığı bilimsel ağ ve yoğunluk haritaları üzerinde “*bilimsel haritalama analizi*” yapılmıştır.

Elde edilen tablolar üzerinde gerçekleştirilen “*performans analizi*” ve indirilen veri dosyalarına [RIS ve BibTex]bağlı gerçekleştirilen “*bilimsel haritalama analizi*” neticesinde çok sayıda veri bulgulara ulaşılarak, pek çok tespitler yapılmıştır. Bu bağlamda

gerçekleştirilen, “*performans analizi*” ve “*bilimsel haritalama analizi*” “*bibliyometrik analiz*” kapsamında yapılarak aşağıda alt başlıklarda ayrı ayrı açıklanmıştır.

Araştırma konusunda elde edilen verileri yer aldığı ilgili tablolar üzerinde yapılacak incelemede, analizlerin yapılmasını kolaylaştırmak ve anlaşılabilirliği sağlamak için “*Sn*” da sembol olarak “*Ö*”, “*P*”, “*R*”, “*S*” ve “*Ş*” harfleri numaralandırılarak kullanılmıştır

4.1. Performans Analizi

WoS veri tabanından elde edilen ilgili tablolar ve BibTex veri dosyasının testi sonucu ulaşılan tablolar üzerinde gerçekleştirilen *performans analizler* ayrı ayrı aşağıda alt başlıklar halinde açıklanmıştır.

4.1.1. Yayımlanma Dilleri Açısından Performans Analizi

“*Rekreasyon alanı kültürel miras*” odaklı bilimsel araştırmaların [bildiri, kitap, kitap bölümü, makale vb.]küresel düzeyde performans durumunu yayımlanma dili [bütün diller]açısından açığa çıkarmak için, WoS veri tabanından veri çıktısı olarak elde edilen Tablo 1 aşağıda sunulmuştur (509 çalışma).

Tablo 1. İlgili akademik çalışmaların yayım diline göre dağılımları

Sn	Yayımlanma Dili	n
Ö ₁	İngilizce	438
Ö ₂	Rusça	18
Ö ₃	İspanyolca	18
Ö ₄	Portekizce	8
Ö ₅	Türkçe	6
Ö ₆	Ukraynaca	5
Ö ₇	Litvanyaca	3
Ö ₈	Hollandaca	2
Ö ₉	Fransızca	2
Ö ₁₀	Lehçe	2
Ö ₁₁	Slovakça	2
Ö ₁₂	Afrikanca	1
Ö ₁₃	Hırvatça	1
Ö ₁₄	Almanca	1
Ö ₁₅	Malayca	1
Ö ₁₆	Slovenca	1

Tablo 1 üzerinde yapılan incelemede; “*rekreasyon alanı kültürel miras*” konusu odağında bilimsel çalışmanın 438 “*İngilizce*”, 18 “*Rusça*” ve “*İspanyolca*”, 8 “*Portekizce*” dilinde yayımlanarak, uluslararası literatüre kazandırıldığı ve ilk üç sırada olduğu tespit edilmiştir. Araştırma konusu odağında en az 1 bilimsel çalışma ile “*Afrikanca*”, “*Hırvatça*”, “*Almanca*”, “*Malayca*” ve “*Slovenca*” yayım dilinde literatüre kazandırıldığı tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusu odağında bilimsel çalışmanın yayımlanma dili kapsamında, uluslararası literatüre kazandırılmasında en fazla “*İngilizce*” (Ö₁) en az ise “*Afrikanca*”, “*Hırvatça*”, “*Almanca*”, “*Malayca*” ve “*Slovenca*” (Ö₁₂- Ö₁₆) yayım dilinde performans gösterdiği tespit edilmiştir.

“*Rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusunda bilimsel çalışmaların uluslararası literatüre kazandırılmasında en fazla “*İngilizce*” dilinde olduğu tespitinden hareketle; ilgili araştırma konusunda aşağıda

gerçekleştirilen bütün performans ve bilimsel haritalama analizlerinde “İngilizce” (Ö₁) yayım dilinde uluslararası literatüre kazandırılan bilimsel makale çalışmaları (n=267)dikkate alınmıştır.

4.1.2. Yayım Yılları Açısından Performans Analizi

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı akademik makalelerin küresel düzeyde performans durumunu yayımlanma yılı (1991-2024) açısından açığa çıkarmak için, WoS veri tabanından veri çıktısı olarak elde edilen Tablo 2 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. İlgili akademik makalelerin yayınlanma yılına göre dağılımları

Sn	Yayımlanma Yılları	n
P ₁	2024	26
P ₂	2023	25
P ₃	2022	23
P ₄	2021	34
P ₅	2020	21
P ₆	2019	24
P ₇	2018	15
P ₈	2017	17
P ₉	2016	18
P ₁₀	2015	14
P ₁₂	2014	9
P ₁₃	2013	8
P ₁₄	2012	7
P ₁₅	2011	4
P ₁₆	2010	4
P ₁₇	2009	4
P ₁₈	2008	1
P ₁₉	2007	1
P ₂₀	2006	2
P ₂₁	2005	0
P ₂₂	2004	0
P ₂₃	2003	1
P ₂₄	2002	0
P ₂₅	2001	1
P ₂₆	2000	1
P ₂₇	1999	0
P ₂₈	1998	1
P ₂₉	1997	2
P ₃₀	1996	1
P ₃₁	1995	1
P ₃₂	1994	0
P ₃₃	1993	1
P ₃₄	1992	0
P ₃₅	1991	1

Tablo 2 üzerinde yapılan incelemede; 1991-2024 yılları kapsamında, araştırma konusu odağında 267 (P₁-P₃₅) bilimsel makale çalışmasının uluslararası literatüre kazandırıldığı tespit edilmiştir. “Rekreasyon alanı kültürel miras” konusu odağında “2021”de 34, “2024”te 26 ve “2023”te 25 makale çalışmasının uluslararası literatüre kazandırıldığı ve ilk üç sırada olduğu tespit edilmiştir. Araştırma konusu odağında; “2008”, “2007”, “2003”, “2001”, “2000”, “1998”, “1996”, “1995”, “1993” ve “1991” yayım yıllarında 1 olmak üzere en az bilimsel makalenin yayımlandığı ve literatüre yansıtıldığı tespit edilmiştir. İlaveten “2005”, “2004”, “2002”, “1999”, “1994”

ve “1992” yayım yıllarında araştırma konusu odağında bilimsel makalenin yayımlanmadığı [sıfır]dikkat çekmektedir. Bu tespitler bağlamında; “rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusu odağında bilimsel makalelerin yayımlanma yılı kapsamında, uluslararası literatüre kazandırılmasında en fazla “2021” (P₄) en az ise “2005”, “2004”, “2002”, “1999”, “1994” ve “1992” yayım yılında performans gösterdiği tespit edilmiştir.

4.1.3. İlişkili Araştırma Alanları Açısından Performans Analizi

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı akademik makalelerin küresel düzeyde performans durumunu ilgili araştırma alanları açısından açığa çıkarmak için, WoS veri tabanından veri çıktısı olarak elde edilen Tablo 3 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. İlgili akademik makalelerin araştırma alanlarına göre dağılımları

Sn	Araştırma Alanları	n
R ₁	Çevre Bilimleri-Ekoloji	126
R ₂	Sosyal Bilimler Diğer Konular	39
R ₃	Bilim Teknoloji Diğer Konular	31
R ₄	Biyçeşitliliğin Korunması	28
R ₅	İşletme Ekonomisi	19
R ₆	Coğrafya	17
R ₇	Jeoloji	16
R ₈	Kentsel Çalışmalar	13
R ₉	Mühendislik	10
R ₁₀	Ormancılık	10
R ₁₁	Fiziki Coğrafya	10
R ₁₂	Kamu Yönetimi	10
R ₁₃	Sanatlar-Beşeri Bilimler Diğer Konular	9
R ₁₄	Bitki Bilimleri	8
R ₁₅	Mimarlık	5
R ₁₆	Arkeoloji	4
R ₁₇	Bilgisayar Bilimi	4
R ₁₈	Uluslararası İlişkiler	4
R ₁₉	Deniz-Tatlı Su Biyolojisi	4
R ₂₀	Sosyoloji	4
R ₂₁	İletişim	3
R ₂₂	Görüntüleme Bilimi-Fotoğraf Teknolojisi	3
R ₂₃	Bilgi Bilimi-Kütüphane Bilimi	3
R ₂₄	Kamu Çevresel İş Sağlığı	3
R ₂₅	Su Kaynakları	3
R ₂₆	Tarım	2
R ₂₇	Alan Çalışmaları	2
R ₂₈	Sanat	2
R ₂₉	Eğitim-Eğitim Araştırmaları	2
R ₃₀	Tarih	2
R ₃₁	Madencilik-Mineral İşleme	2
R ₃₂	Farmakoloji Eczacılığı	2
R ₃₃	Psikoloji	2
R ₃₄	Uzaktan Algılama	2
R ₃₅	Antropoloji	1
R ₃₆	İnşaat-Bina Teknolojisi	1
R ₃₇	Kültürel Çalışmalar	1
R ₃₈	Demografi	1
R ₃₉	Genel Dâhiliye	1
R ₄₀	Hükümet Hukuku	1
R ₄₁	Enstrümanlar-Enstrümantasyon	1
R ₄₂	Malzeme Bilimi	1
R ₄₃	Meteoroloji-Atmosfer Bilimleri	1

R ₄₄	Oşinografi	1
R ₄₅	Optik	1
R ₄₆	Veterinerlik Bilimleri	1

Tablo 3 üzerinde yapılan incelemede; “rekreasyon alanı kültürel miras” konusu odağında “Çevre Bilimleri-Ekoloji” sinde 126, “Sosyal Bilimler Diğer Konular”ında 39, “Bilim Teknoloji Diğer Konular”ında 31, “Biyçeşitliliğin Korunması”nda 28 ve “İşletme Ekonomisi” araştırma alanında ise 19 makale çalışmasının uluslararası literatüre kazandırıldığı ve ilk beşte (R₁-R₅) olduğu tespit edilmiştir. Araştırma konusu odağında “Antropoloji”, “İnşaat Bina Teknolojisi”, “Kültürel Çalışmalar”, “Demografi”, “Genel Dâhiliye”, “Hükümet Hukuku”, “Enstrümanlar Enstrümantasyon”, “Malzeme Bilimi”, “Meteoroloji Atmosfer Bilimleri”, “Oşinografi”, “Optik” ve “Veterinerlik Bilimleri” (R₃₅-R₄₆) araştırma alanlarında ise 1’er makale çalışmasının uluslararası literatüre kazandırıldığı ve son sırada olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; “rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusu odağında bilimsel makalelerin yayımlanma alanları kapsamında, uluslararası literatüre kazandırılmasında en fazla “Çevre Bilimleri-Ekoloji”, en az ise R₃₅-R₄₆ (dâhil) arasında kalan araştırma alanlarında performans gösterdiği tespit edilmiştir.

4.1.4. Taranılan İndeksler Açısından Performans Analizi

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı akademik makalelerin küresel düzeyde performans durumunu yayımlandığı bilimsel dergilerin tarandığı indekslere bağlamında açığa çıkarmak için, WoS veri tabanından veri çıktısı olarak elde edilen Tablo 4 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. İlgili akademik makalelerin yayımlandığı dergilerin tarandığı indekslere göre dağılımı

Sn	İlgili İndeksler	n
S ₁	Social Sciences Citation Index (SSCI)	132
S ₂	Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED)	122
S ₃	Emerging Sources Citation Index(ESCI)	91

Tablo 4 üzerinde yapılan incelemede; “rekreasyon alanı kültürel miras” konusu odağında “SSCI”da 132, “SCI-EXPANDED”da 122, “ESCI”da indekslenen bilimsel dergilerde ise 91 bilimsel makale çalışmasının, uluslararası literatüre kazandırıldığı tespit edilmiştir. Araştırma konusu odağında Bu tespitler bağlamında; “rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusu odağında, bilimsel makalelerin yayımlandığı dergilerin indekslendiği indeksler kapsamında en fazla “SSCI, en az ise “ESCI” indeksinde performans gösterdiği tespit edilmiştir.

4.1.5. Küresel Perspektifte Yapılan Atıf Kapsamında Performans Analizi

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı akademik çalışmalara küresel düzeyde yapılan atıflar açısından performans durumunu açığa çıkarmak için, WoS veri

tabanından elde edilen BibTex veri dosyasının testi neticesinde veri çıktısı olarak elde edilen Tablo 5 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Küresel düzeyde araştırma konusuna odaklı akademik çalışma ve atıf dağılımları

Sn	İlgili Yazar, Yayımlanma Yılı, Bilimsel Dergi ve Doi	n ₁
Ş ₁	(Daniel & ark., 2012), Proceedings of the National Academy of Sciences, 10.1073/pnas.1114773109	1032
Ş ₂	(Navarro & Pereira, 2015), Cham: Springer International Publishing, 10.1007/s10021-012-9558-7	469
Ş ₃	(Dramstad & ark., 2006), Landscape and urban planning, 10.1016/j.landurbplan.2005.12.006	400
Ş ₄	(Sharma & ark., 2019), Nature Climate Change, 10.1038/s41558-018-0393-5	360
Ş ₅	(Lenzerini, 2011), European Journal of International Law, 10.1093/ejil/chr006	272
Ş ₆	(Oteros-Rozas & ark., 2018), Ecological Indicators, 10.1016/j.ecolind.2017.02.009	272
Ş ₇	(Van Berkel & Verburg, 2014), Ecological Indicators, 10.1016/j.ecolind.2012.06.025	261
Ş ₈	(Klain & Chan, 2012), Ecological economics, 10.1016/j.ecolecon.2012.07.008	244
Ş ₉	(Chiesura & De Groot, 2003), Ecological Economics, 10.1016/S0921-8009(02)00275-6	179
Ş ₁₀	(van der Zanden & ark., 2017) Land use policy, 10.1016/j.landusepol.2017.01.003	172

Tablo 5 üzerinde yapılan incelemede; küresel düzeyde “rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusunda en çok atıf yapılan akademik çalışmaların [224-233] olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitlerden hareketle; araştırma konusunda, küresel düzeydeki toplam atıf sayısı yönünden en fazla atıf alan 10.1073/pnas.1114773109 doi adresine sahip, Proceedings of the National Academy of Sciences’inde yayımlanarak uluslararası literatüre kazandırılan bilimsel bildirinin 1032 atıf ile 1. sırada, 10.1007/s10021-012-9558-7 doi adresine sahip, Springer International Publishing’da yayımlanarak uluslararası literatüre kazandırılan bilimsel kitabın 469 atıf ile 2. sırada, 10.1016/j.landurbplan.2005.12.006 doi adresine sahip, Landscape and urban planning’da yayımlanarak uluslararası literatüre kazandırılan bilimsel makalenin 400 atıf ile 3. sırada yer aldığı tespit edilmiştir (Ş₁-Ş₃). İlâveten Ş₄-Ş₁₀ (dâhil) arasında kalan diğer bilimsel çalışmalara yapılan atıf sayıları da dikkat çekmektedir. Bu tespitlerden hareketle; araştırma konusunda Daniel & ark. [224]’nın “Contributions of cultural services to the ecosystem services agenda” başlıklı ve “Proceedings of the National Academy of Sciences”inde yayımlanarak uluslararası literatüre kazandırılan bilimsel bildirinin, diğer bilimsel

çalışmalara göre bilimsel verimlilik ve etki açısından daha fazla performans gösterdiği tespit edilmiştir.

4.2. Bilimsel Haritalama Analizi

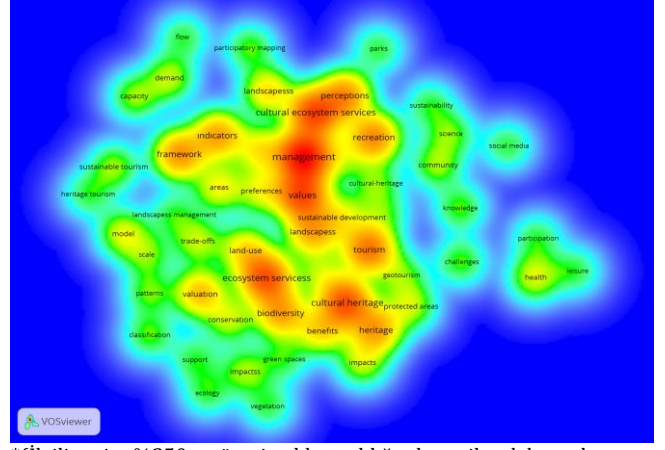
“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel makale araştırmalarının küresel düzeydeki kavramsal yapısının ortaya çıkarılması amacıyla kurgulanan soru parametrelerine karşılık gelen yanıtların elde edilmesi için, WoS veri tabanından indirilen RIS ve BibTex veri dosyalarının, istatistiksel analiz programlarında yapılan bilimsel haritalama analizi aşağıda açıklanmıştır.

4.2.1. Ortak Kelime Bağlamında Anahtar Kelimeler Analizi

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel makale araştırmalarının küresel düzeydeki kavramsal yapısını; ortak kelime açısından, anahtar kelimeler arasındaki bağ ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla RIS veri dosyası, VOSviewer istatistiksel analiz programına tanımlanmıştır. İlgili veri dosyası *ortak kelime* açısından *anahtar kelimeler* arasındaki bağ ilişkisine bağlı ortak kullanım (occurrences) ve bilimsel iş birliği/bağlantı [links] ve toplam bağlantı güç değerlerine (total link strength) ilişkin tespitlerin yapılması bağlamında eşik değerler belirlenmiştir. İlgili eşik değerler:

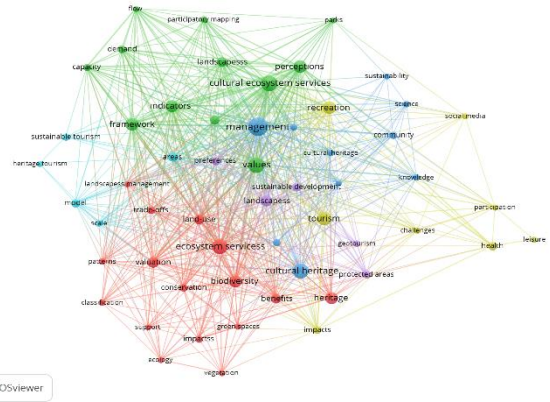
- ✓ Analiz Türü : Ortak kelime,
- ✓ Analiz Birimi : Anahtar kelimeler,
- ✓ Sayım Metodu : Tam sayım ve
- ✓ Bir anahtar kelimenin makalelerde minimum kullanım sayısı: 5 olarak belirlenip seçimler yapılmıştır.

Belirlenen eşik değerler kapsamında, ilgili veri dosyası test edilmiştir. Test neticesinde; **1673 anahtar kelimedenden, 56 anahtar kelimenin** belirlenen eşik değerleri sağladığı tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; araştırma konusu odağında uluslararası literatüre kazandıran makalelerde **56 anahtar kelimenin** ortak kullanım sayıları ile birlikte toplam bağlantı güç değerlerinin sunulduğu, *anahtar kelimelerarası doğrulama tablosuna (Verify selected keywords)* veri çıktısı olarak ulaşılmıştır. **Ulaşılan doğrulama tablosu doğrultusunda, anahtar kelimelerarası bağlantı ağ yapısına sahip 56 anahtar kelime ve 6 kümenin** sunulduğu *anahtar kelimeler arası yoğunluk haritası Resim 1’de, bilimsel ağ haritası da Resim 2’de sunulmuştur.*

*(İlgili resim %250 ve üzeri yaklaştırıldığında veriler daha açık ve net bir şekilde görülebilir.)

Resim 1. Anahtar kelimelerarası yoğunluk haritası

*(İlgili resim %250 ve üzeri yaklaştırıldığında veriler daha açık ve net bir şekilde görülebilir.)

Resim 2. Anahtar kelimelerarası bilimsel ağ haritası

Araştırmanın amaçları doğrultusunda kurgulanan soru parametrelerine (K_6-K_{11}) cevap niteliğinde karşılık gelen yanıtların [L_6-L_{11}] elde edilmesi düşüncesiyle Resim 1 ve 2’de sunulan bilimsel yoğunluk ve ağ haritası incelemesinde; araştırma konusu odağında uluslararası literatüre kazandırılan makaleler ortak kelime açısından, anahtar kelimeler arasındaki ortak kullanım yoğunluğunu ve kullanıma bağlı bilimsel iş birliği ağ ilişkisi—görölmektedir. İlgili anahtar kelime bilimsel yoğunluk ve ağ haritasında anahtar kelimelerin oluşturulduğu küme, anahtar kelime ve anahtar kelimelerin kullanım sayılarına bağlı bilimsel iş birliği ağ sayılarına ilişkin analitik verilerin aynı olduğu gibi, **6 küme, 56 anahtar kelime, 655 bilimsel iş birliği ağı (links) ve toplam bağlantı güç değerinin 1206 olduğu** tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; **1. kümede (kırmızı) 16, 2. kümede (yeşil) 12, 3. kümede (lacivert) 10, 4. kümede (Sarı) 8, 5. kümede (mor) ve 6. kümede (turkuaz mavisi) 5 anahtar kelimenin yer aldığı** tespit edilmiştir.

Resim 1’deki anahtar kelime bilimsel yoğunluk haritası (L_6):

- ✓ **Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların (makale) küresel düzeydeki kavramsal yapısını açığa çıkarılmasında uluslararası literatüre kazandırılan akademik makalelerin ortak**

kelime açısından anahtar kelimeler arası yoğunluk durumunu işaret eden yoğunluk haritası incelemesinde; “*management*” (*yönetim*), “*ecosystem services*” (*ekosistem hizmetleri*), “*perceptions*” (*algular*), “*indicators*” (*göstergeler*), “*framework*” (*çerçeve*), “*cultural ecosystem services*” (*kültürel ekosistem hizmetleri*), “*tourism*” (*turizm*), “*landscapes*” (*manzaralar*), “*values*” (*değerler*), “*biodiversity*” (*biyoçeşitlilik*), “*benefits*” (*faydalar*), “*heritage*” (*miras*), “*cultural heritage*” (*kültürel miras*) ve “*valuation*” (*değerlendirme*) anahtar kelimelerinin yer aldığı bölgede kırmızı renk yoğunluğunun daha çok olduğu gibi, ilgili anahtar kelimelerin daha belirgin bir şekilde kalın ve koyu olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında: “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusuna odaklı makale çalışmalarının küresel düzeydeki kavramsal yapı durumunda (1991-2024); anahtar kelimelerin ortak kullanım sayılarının, diğer anahtar kelimelerin ortak kullanım sayılarına göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. İlaveten ilgili anahtar kelimelerin araştırma konusu odağındaki bilimsel makalelerde daha fazla ele alınarak incelemeye alındığı gibi ilgili makaleler, tespit edilen anahtar kelimeler kapsamında uluslararası literatüre kazandırılarak akademi dünyasının, birçok sektörün, toplumun, bireylerin, ülkelerin vb. bilgilendirilmeye/aydınlatılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir (L₆).

Resim 2’deki bilimsel ağ haritası (L₇, L₈ ve L₉):

✓ **Anahtar kelimelerin ilgili makalelerde ortak kullanım sayılarına bağlı bilimsel iş birliği (links]kapsamındaki incelemede;** “*management*” (*yönetim*) 48 bilimsel iş birliği sayısı ile birinci sırada, “*cultural ecosystem services*” (*kültürel ekosistem hizmetleri*) 46 bilimsel iş birliği sayısı ile ikinci sırada, “*values*” (*değerler*) 45 bilimsel iş birliği sayısı ile üçüncü sırada, “*ecosystem services*” (*ekosistem hizmetleri*) 41 bilimsel iş birliği sayısı ile dördüncü sırada ve “*recreation*” (*rekreasyon*) ise 40 bilimsel iş birliği sayısı ile beşinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu tespitler ele alındığında: “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusuna odaklı makale çalışmalarının küresel düzeydeki kavramsal yapı durumunda (1991-2024); “*management*” (*yönetim*), “*cultural ecosystem services*” (*kültürel ekosistem hizmetleri*), “*values*” (*değerler*), “*ecosystem services*” (*ekosistem hizmetleri*) ve “*recreation*” (*rekreasyon*) anahtar kelimelerinin pek çok anahtar kelimelerle birlikte kullanım sayılarına bağlı bilimsel iş birliği ağı/bağlantısının (link), diğer anahtar kelimelere göre daha fazla olduğu tespit

edilmiştir. Bilim insanları araştırma konusundaki makale çalışmalarını, tespit edilen anahtar kelimelerle birlikte, diğer anahtar kelimelerle ilişkili/bağlantılı bir şekilde birlikte ele alarak farklı açılardan inceleme ve değerlendirmeler yaptıkları tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; uluslararası literatüre kazandırılan ilgili makale çalışmalarının pek çok anahtar kelimeler kapsamında ele alınarak, bilim insanlarınca çok sayıda anahtar kelimelere bağlı/ilişkili kaliteli ve nitelikli bilimsel makalelerin akademi dünyasına yansıtılmasının sağlandığı tespit edilmiştir (L₇).

✓ **Anahtar kelimelerin ilgili makalelerde ortak kullanım sayılarına bağlı toplam bağlantı güç değerleri (total link strength]kapsamındaki incelemede;** “*management*” (*yönetim*) toplam 164 bağlantı güç değeriyle birinci sırada, “*cultural ecosystem services*” (*kültürel ekosistem hizmetleri*) toplam 148 bağlantı güç değeriyle ikinci sırada, “*values*” (*değerler*) toplam 129 bağlantı güç değeriyle üçüncü sırada, “*ecosystem services*” (*ekosistem hizmetleri*) toplam 106 bağlantı güç değeriyle dördüncü sırada, “*indicators*” (*göstergeler*) ise toplam 98 bağlantı güç değeriyle beşinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu tespitler ele alındığında: “*rekreasyon alanı kültürel miras*” araştırma konusuna odaklı makale çalışmalarının küresel düzeydeki kavramsal yapı durumunda (1991-2024); “*management*” (*yönetim*), “*cultural ecosystem services*” (*kültürel ekosistem hizmetleri*), “*values*” (*değerler*), “*ecosystem services*” (*ekosistem hizmetleri*) ve “*indicators*” (*göstergeler*) anahtar kelimelerinin, ilgili anahtar kelimelerle birlikte kullanım sayılarına bağlı oluşturdukları toplam bağlantı güç değerinin, diğer anahtar kelimelerden fazla olduğu tespit edilmiştir. Bilim insanlarının, araştırma konusunda uluslararası literatüre kazandırdığı makale çalışmalarında çok sayıda anahtar kelimeleri birlikte/ilişkili ortak kullanımlarına bağlı bilimsel iş birliği/ağı sağlayarak, farklı anahtar kelimeler kapsamında incelemeler yaparak önemli tespit, bulgu, değerlendirme ve sonuçlar elde ederek bilim dünyasına daha fazla katkı sağladığı tespit edilmiştir (L₈).

✓ **Anahtar kelimelerin ilgili makalelerde ortak kullanım sayısı kapsamındaki incelemede;** “*management*” (*yönetim*) 42 ortak kullanımı (daha fazla kullanım) ile birinci sırada, “*cultural ecosystem services*” (*kültürel ekosistem hizmetleri*) 31 ortak kullanımı (daha fazla kullanım) ile ikinci sırada, “*values*”

(değerler)30 ortak kullanımı (daha fazla kullanım)ile üçüncü sırada, “ecosystem services” (ekosistem hizmetleri)ve “cultural heritage” (kültürel miras)29 ortak kullanımı (daha fazla kullanım)ile dördüncü sırayı paylaştığı, “tourism” (turizm)ise 24 ortak kullanımı (daha fazla kullanım)ile beşinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu tespitler ele alındığında: “rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusuna odaklı makale çalışmaların küresel düzeydeki kavramsal yapı durumunda (1991-2024); “management” (yönetim), “cultural ecosystem services” (kültürel ekosistem hizmetleri), “values” (değerler), “ecosystem services” (ekosistem hizmetleri), “cultural heritage” (kültürel miras)ve “tourism” (turizm)anahtar kelimelerin ilgili anahtar kelimelerle birlikte ortak kullanımlarına bağlı daha fazla makale çalışmasının, alan yazına kazandırıldığı tespit edilmiştir. İlaveten tespit edilen ilgili anahtar kelimeler diğer anahtar kelimelerle ilişkili/bağlantılı bir şekilde araştırma konusunda incelemeye alınarak çok yönlü araştırılması ve birçok yönden tespit ve bulguların ortaya konulması sağlanmıştır. Böylece araştırma konusunda bilimsel iş birliği yapan bilim insanlarının, ilgili anahtar kelimeler kapsamında farklı açı ve düşünceler bağlamında önemli bulgu ve tespitler yaparak akademi dünyasına çok yönlü bilimsel katkı sağlandığı tespit edilmiştir (L9).

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı makale çalışmalarının “başlık” (title), “anahtar kelime” (keywords)ve “özet” (abstract)bölümünde ortak kullanım sayıları önde gelen ilk 50 anahtar kelime ve bu kelimelerin küresel düzeyde kavramsal yapısını (1991-2024); anahtar kelime bulutu haritasıyla açığa çıkarmak düşüncesiyle, BibTex veri dosyası, Bibliometrix R (Studio)istatistiksel analiz programında tanıtımı yapılarak hiçbir eşik değer/aralığı belirlemesi yapılmaksızın test edilmiştir. İlgili test sonucunda; araştırma konusu odağında makale çalışmalarının başlık, anahtar kelime ve özet bölümünde anahtar kelime ve ortak kelimelerin kullanım sayılarını işaret eden kelime bulutu haritası Resim 3 (başlık/title), Resim 4 (anahtar kelime/keywords)ve Resim 5’te (özet/abstract)incelenmek üzere aşağıda sunulmuştur.

Resim 3. Başlık (title)kelime bulutu haritası

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeydeki kavramsal yapısının tespit edilmesi bağlamında; ilgili araştırma konusunda, uluslararası literatüre kazandırılmış akademik makale çalışmalarının başlık (title)bölümünde en fazla kullanılan ortak kelimelerin yer aldığı kelime bulutu haritası Resim 3 incelendiğinde; “cultural” (kültür)83, “ecosystem” (ekosistem)66, “services” (hizmetler)63, “heritage” (miras)54, “study” (çalışma)34, “landscape” (peyzaj)33, “tourism” (turizm)32, “development” (geliştirme)23, “urban” (kentsel)19, “conservation” (koruma)kelimesinin ise 15 kez ilgili makale çalışmalarının başlığında kullanıldığı tespit edilmiştir. İlaveten, tespit edilen kelimelerin ortak kullanım sayılarına bağlı büyüklük, kalınlık ve koyu renkte görülmektedir. Bu tespitler bağlamında; araştırma konusundaki makale çalışmalarında “cultural” (kültür)kelimesinin, diğer kelimelere göre daha fazla kullanıldığı gibi, ilgili makalelerin “cultural” (kültür)başlığı adı altında ele alındığı dikkat çekmektedir (L10).

Resim 4. Ortak anahtar kelime (keywords)bulutu haritası

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeydeki kavramsal yapısının tespit edilmesi bağlamında; ilgili araştırma konusunda, uluslararası literatüre kazandırılmış akademik makale çalışmalarının anahtar kelime (keyword)bölümünde en fazla kullanılan ortak anahtar kelimelerin yer aldığı kelime bulutu haritası Resim 4 incelendiğinde; “cultural heritage” (kültürel miras)28, “cultural ecosystem services”(kültürel ekosistem hizmetleri)23, “ecosystem

services" (ekosistem hizmetleri)18, "tourism" (turizm)14, "recreation" (rekreasyon)12, "heritage" (miras)11, "sustainable development" (sürdürülebilir kalkınma)9, "landscape" (peyzaj)8, "biodiversity" (biyolojik çeşitlilik)7, "cultural landscape" (kültürel peyzaj) anahtar kelimesinin ise 6 kez olmak üzere ilgili makale çalışmalarının anahtar kelimeleri olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İlâveten, tespit edilen anahtar kelimelerin kullanım tekrar sayılarına bağlı büyüklük, kalınlık ve koyu renkte görülmektedir. Bu tespitler bağlamında; araştırma konusundaki makale çalışmalarında "cultural heritage" (kültürel miras) anahtar kelimesinin, diğer anahtar kelimelere göre daha fazla kullanıldığı gibi, ilgili makalelerin daha çok "cultural heritage" (kültürel miras) kapsamında/odağında incelendiği fark edilmektedir (L₁₁).

Resim 5. Özet (abstract) kelime bulutu haritası

"Rekreasyon alanı kültürel miras" odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeydeki kavramsal yapısının tespit edilmesi bağlamında; ilgili araştırma konusunda, uluslararası literatüre kazandırılmış akademik makale çalışmalarının özet (abstract) bölümünde en fazla kullanılan ortak kelimelerin yer aldığı kelime bulutu haritası Resim 5 incelendiğinde; "cultural" (kültürel)596, "heritage" (miras)427, "recreation" (rekreasyon)331, "services" (hizmetler)295, "tourism" (turizm)266, "study" (çalışma)236, "development" (geliştirme)223, "ecosystem" (ekosistem)220, "landscape" (peyzaj)221, "values" (değerler)kelimesinin ise 195 kez ilgili makale çalışmalarının özet bölümünde kullanıldığı tespit edilmiştir. İlâveten, tespit edilen kelimelerin ortak kullanım sayılarına bağlı büyüklük, kalınlık ve koyu renkte görülmektedir. Bu tespitler bağlamında; araştırma konusundaki makale çalışmalarında "cultural" (kültürel)kelimesinin, diğer kelimelere göre daha fazla kullanıldığı gibi, ilgili makalelerin özetinde "cultural" (kültürel)kelimesiyle ilişkili ifade, açıklama ve betimlemelere ilişkin anlatım dokuları daha çok ön planda olduğu görülmektedir (L₁₂).

1. Sonuçlar

Kentleşme, ağır çalışma koşulları, çevre kirliliği, nüfus yoğunluğu, rekreasyon alanlarının yetersizliği vb. gibi birçok sebeplerin insanlar üzerinde çok sayıda kötü etkilerinin olduğu bilinmektedir. Bu etkiler insanları fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden olumsuz etkilemektedir. İnsanların kendilerini fiziksel, ruhsal ve zihinsel yönden yenilemek ve geliştirmek için şehir

merkezlerine veya dışına, hatta bazen çok daha uzaklara (yurt dışına) rekreasyon etkinlik deneyimi elde etmek için gittiği görülebilmektedir. İnsanlar özellikle kent dışında olan rekreasyon alanı kültürel mirasları (tarihi kale, mesire alanı, ören yerleri, tarihi cami ve kilise, türbeler, tarihi kentler vb.) ziyaret etmekte olduğu gibi, kendilerini ziyarete gelen yakınlarını kent merkezlerinde bulunan rekreasyon alanı kültürel miraslara (medreseler, hanlar, hamamlar, tarihi evler ve konaklar, anıtlar, yazıtlar vb.) götürmekte ve ziyarette bulunmaktadır. **Rekreasyon alanı kültürel miraslar** aynı zamanda **turizm alanları** olduğundan, rekreasyonistler ve turistler tarafından ziyaret edilerek yararlanılmaktadır.

Rekreasyonistlerin/turistlerin rekreasyon etkinlik ve aktivite (gezi, trekking, spor, festival, eğlence, kutlama, festival vb.) yaptıkları birçok rekreasyon alanı bulunmaktadır. Kültürel miraslar da bir rekreasyon alanı olarak rekreasyon deneyimi elde edilen alanlardır. Rekreasyon alanı kültürel miraslar örf, adet, gelenek, görenek, hayat, kültür, sanat, mimari, toplum, insanlık, tarih vb. hakkında çok sayıda geçmişten günümüze bilgi aktarmaktadır. Rekreasyon alanı kültürel miraslara rekreasyonistler/turistler yaptıkları rekreasyon etkinlikler/aktiviteler ile köy, kent, bölge ve ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. İlâveten ilgili bölgelerdeki insanlar arasında kültürel alışverişlerin yaşanması, sosyal ilişkilerin gelişmesi vb. gibi çok sayıda fayda sağlayabilmektedir. Rekreasyon alanı kültürel mirasın ekonomi, kültür, sanat vb. çok sayıda faydaları göz önüne alındığında, ilgili alanlar hakkında uluslararası literatüre kazandırılana akademik çalışmaların yayım dilleri, yılları, araştırma alanları, taranılan indeksler, küresel düzeyde yapılan atıflarla önde gelen bilimsel çalışmaların ve ele alındığı anahtar kelimeler açısından ortaya konulması bilim dünyasına, topluma, ülkelere, özel teşebbüs ve sektörlerle çok sayıda katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle; **"Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların küresel düzeyde performans ve kavramsal yapısını [1991-2024]"** açığa çıkarmak için bibliyometrik analiz çalışması yapılmıştır. Bu bağlamda; elde edilen ilgili veri tablo ve dosyalarının test ve analizlerine bağlı yapılan tespit/bulgu ve sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel araştırmaların [bildiri, makale, kitap, kitap bölümü vb.]küresel düzeyde (1991-2024) performans durumunun WoS'dan elde edilen ilgili tablo|açığa çıkarılması kapsamında:

Yayımlı dilleri çerçevesinde yapılan test ve analizlerde; en fazla "İngilizce" yayım dilinde akademik araştırma çalışmalarının yapıldığı ve uluslararası literatüre kazandırıldığı tespit edilmiştir. En az ise "Afrikanca", "Hırvatça", "Almanca", "Malayca" ve "Slovençe" yayım dillerinde akademik çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının "İngilizce" yayım dilinde daha fazla, "Afrikanca", "Hırvatça", "Almanca", "Malayca" ve "Slovençe" yayım dilinde ise daha az performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. "İngilizce" yayım dilinde araştırma konusunda akademik araştırmaların daha fazla yayımlanması küresel bir dil olması ve çok

sayıda iş dünyası, ticaret ve eğitim alanında da yayılmış olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda; ilgili araştırma konusunda akademik araştırma çalışmalarının irdelenmesinde, “İngilizce” yayım dilinde literatüre kazandırılan akademik çalışmaların göz önüne alınmasının, daha nitelikli çalışmalara ulaşılabilmesine bağlı olarak daha kaliteli yayınların yapılabilmesine fayda sağlayacağı düşünülebilir. Ayrıca, “İngilizce” yayım dilinde araştırma konusundaki akademik araştırmaların oldukça fazla olduğundan, ileride yapılacak/yapılabilir [literatürdeki boşluk anlamında]diğer akademik araştırmalara kılavuz olabileceği belirtilebilir.

Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel makalelerin küresel düzeyde (1991-2024)performans durumunun [WoS'dan elde edilen ilgili tablolar]açığı araştırılması kapsamında:

Yayım yılları çerçevesinde yapılan test ve analizlerde; en fazla bilimsel makalelerin “2021” yayım yılında yapıldığı tespit edilmiş olmakla birlikte “2019”, “2022”, “2023” ve “2024” yayım yıllarında da çok sayıda bilimsel makale çalışmalarının literatüre aktarıldığı dikkat çekmektedir. Araştırma konusunda “2018”, “2007”, “2003”, “2001”, “2000”, “1998”, “1996”, “1995”, “1993” ve “1991” yayım yıllarında ise en az bilimsel makale çalışmalarının literatüre yansıtıldığı tespit edilmiştir. İlâveten “2005”, “2004”, “2002”, “1999”, “1994” ve “1992” yayım yıllarında ise araştırma konusuna “İngilizce” yayım dilinde bilimsel makale çalışmanın literatüre yansıtılmadığı tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının “2021” yayım yılında yayımlanarak daha fazla, “2018”, “2007”, “2003”, “2001”, “2000”, “1998”, “1996”, “1995”, “1993” ve “1991” yayım yıllarında daha az performans gösterdiği ve “2005”, “2004”, “2002”, “1999”, “1994” ve “1992” yayım yıllarında ise hiçbir performans göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu tespitler bağlamında; ilgili araştırma konusunda son altı yılda bilimsel makale çalışma sayılarının 23 ve üzerinde olduğu göz önüne alındığında, ileriki yayım dönemlerinde artarak devam edebileceği değerlendirilmektedir. Çünkü, her geçen gün rekreasyon alanı kültürel miraslara olan ilgiye bağlı olarak, rekreasyon deneyimi elde etme düşünce ve isteği hızla yayılmaktadır. Ayrıca bilim insanlarının, rekreasyon alanı kültürel mirasların korunması, değerlendirilmesi, ekonomiye kazandırılması konularında çalışmalar yapması, birçok etkinliğin hem rekreasyonistler hem de turistler tarafından kullanılabilmesi uluslararası literatüre kazandırdığı çok sayıda (**n=267**) bilimsel çalışmalardan anlaşılmaktadır.

Araştırma alanları çerçevesinde yapılan test ve analizlerde; en fazla “Çevre Bilimleri-Ekoloji” araştırma alanında en az ise “Uzaktan Algılama”, “Antropoloji”, “İnşaat Bina Teknolojisi”, “Kültürel Çalışmalar”, “Demografi”, “Genel Dâhiliye”, “Hükümet Hukuku”, “Enstrümanlar Enstrümantasyon”, “Malzeme Bilimi”, “Meteoroloji-Atmosfer Bilimleri”, “Oşinografi” “Optik” ve “Veterinerlik Bilimleri” araştırma alanlarında ilgili araştırma konusunda bilimsel makale çalışmasının yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının “Çevre Bilimleri-Ekoloji” araştırma alanlarında

yayımlanarak daha fazla, “Uzaktan Algılama”, “Antropoloji”, “İnşaat Bina Teknolojisi”, “Kültürel Çalışmalar”, “Demografi”, “Genel Dâhiliye”, “Hükümet Hukuku”, “Enstrümanlar Enstrümantasyon”, “Malzeme Bilimi”, “Meteoroloji-Atmosfer Bilimleri”, “Oşinografi” “Optik” ve “Veterinerlik Bilimleri” araştırma alanlarında ise daha az performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının “Çevre Bilimleri-Ekoloji” araştırma alanında daha fazla yayımlanması, rekreasyon alanı kültürel mirasların daha çok çevre bilimleri ekoloji yönünden korunması yönünde ele alındığı değerlendirilmektedir. İlâveten, rekreasyon alanı kültürel mirasların kullanılabilirliği ve sürekliliğinin sağlanabilmesi yönünden alınan koruma, tanıtım, restore edilmelerine yönelik çalışmalarında tabii/doğal ve tarihi özelliklerine ve çevredeki mevcut dokusunun gözetilmesi gerekliliğinin önemi yapılan bilimsel makale çalışmaları ile toplumun, bireylerin, örgütlerin, işletmelerin, hükümetlerin vb. dikkatlerinin çekilmeye çalışıldığı belirtilebilir.

Yayımlandığı dergilerin indekslendiği indeksler çerçevesinde yapılan test ve analizlerde; en fazla “SSCI”daki bilimsel dergilerde araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının uluslararası literatüre aktarıldığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda “SCI-EXPANDED” ve “ESCI”daki dergilerde de önemli sayıda bilimsel makale çalışmalarının araştırma konusunda uluslararası literatüre aktarıldığı dikkat çekmektedir. Bu tespitten hareketle; araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının “SSCI” ve “SCI-EXPANDED”da indekslenen dergilerde yayımlanarak daha fazla, “ESCI”da indekslenen dergilerde yayımlanmasıyla ise daha az performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda; “rekreasyon alanı kültürel miras” araştırma konusunda en fazla bilimsel makale çalışmaların “SSCI” indeksinde taranan bilimsel dergilerde yayımlanması, ilgili araştırmaların daha çok sosyal bilimci bilim insanlarınca ele alındığı ve öneminin ortaya konulduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca araştırma konusu, akademik olarak sosyal bilimler ve eğitim bilimleri kapsamında disiplinlere (turizm, tarih, işletme, iktisat, ekonomi, rekreasyon vb.) bağlı olarak ele alındığı belirtilebilir.

Yapılan atıflar çerçevesinde (BibTex veri dosyası) yapılan test ve analizlerde; Daniel & ark. [224]'nın uluslararası literatüre “Proceedings of the National Academy of Sciences” bilimsel dergide yayımlanan “Contributions of cultural services to the ecosystem services agenda” başlık ve “10.1073/pnas.1114773109” doi adresine sahip bilimsel çalışmasının, araştırma konusunda en fazla atıf sayısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle; araştırma konusunda “10.1073/pnas.1114773109” doi adresine sahip ilgili bilimsel çalışmanın, diğer bilimsel çalışmalara göre daha fazla performans ve bilimsel verimlilik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili çalışmanın araştırma konusunda çok sayıda bulgu ve tespitlerin yapılarak birçok alana, topluma, bireylere, örgüte/işletmelere, bilim insanlarına/araştırmacılara vb. önemli katkılar sağladığı değerlendirilmektedir. Aynı zamanda, araştırma konusunda ve diğer bilimsel çalışmaların yapılmasında/oluşturulmasında önemli destek sağladığı

şeklinde yorumlanmaktadır. Bu bağlamda; araştırma konusunda bilimsel çalışma oluşturacak araştırmacıların Tablo 5'te yer alan bilimsel çalışmaları irdelemeleri daha kaliteli ve nitelikli araştırmalar yaparak, bilim dünyasına aktarabilecekleri düşünülmektedir. İlgili araştırmaya yapılan atıf göz önüne alındığında; araştırma konusunda literatürde birçok boşluğun kapatılmasını sağladığı gibi, diğer araştırmacılara ve bilimsel çalışmalara kılavuzluk yaptığı söylenebilir.

Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel makalelerin küresel düzeyde (1991-2024) kavramsal yapısını (RIS veri dosyası) ortak kelime bağlamında anahtar kelimelerin kullanımlarına bağlı yoğunluk haritası analizi kapsamında:

Anahtar kelimelerin ilgili makalelerde kullanım sayılarına bağlı yoğunluk duruma ilişkin test ve analizlerde; "management" (yönetim), "cultural ecosystem services" (kültürel ekosistem hizmetleri), "perceptions" (algılar), "indicators" (göstergeler), "framework" (çerçeve), "ecosystem services" (ekosistem hizmetleri), "tourism" (turizm), "landscapes" (manzaralar), "values" (değerler), "biodiversity" (biyoçeşitlilik), "benefits" (faydalar), "heritage" (miras), "cultural heritage" (kültürel miras) ve "valuation" (değerlendirme) anahtar kelimelerin araştırma konusu odağındaki akademik makale çalışmalarında, diğer anahtar kelimelere göre daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda; ilgili anahtar kelimelerin diğer anahtar kelimelere göre kullanım sayılarına bağlı yoğunluk durumlarına ilişkin kavramsal yapısında daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel makalelerin küresel düzeyde (1991-2024) kavramsal yapısını (RIS veri dosyası) ortak kelime bağlamında anahtar kelimelerin bilimsel iş birliği (link), toplam bağlantı gücü değerleri (total link strength) ve kullanım sayılarına bağlı bilimsel haritalama analizi kapsamında:

Anahtar kelimelerin ilgili makalelerde ortak kullanım sayılarına bağlı; bilimsel iş birliği (links) kapsamındaki test ve analizlerde; "management" (yönetim), "cultural ecosystem services" (kültürel ekosistem hizmetleri), "values" (değerler), "ecosystem services" (ekosistem hizmetleri), "recreation" (rekreasyon), toplam bağlantı gücü değerleri (total link strength) kapsamındaki test ve analizlerde; "management" (yönetim), "cultural ecosystem services" (kültürel ekosistem hizmetleri), "values" (değerler), "ecosystem services" (ekosistem hizmetleri), "indicators" (göstergeler) ve ortak kullanım sayıları kapsamındaki test ve analizlerde; "management" (yönetim), "cultural ecosystem services" (kültürel ekosistem hizmetleri), "values" (değerler), "ecosystem services" (ekosistem hizmetleri), "cultural heritage" (kültürel miras) anahtar kelimelerinin araştırma konusu odağındaki bilimsel makale çalışmalarında, diğer anahtar kelimelere göre bilimsel iş birliği (link), toplam bağlantı gücü değerleri ve kullanım sayıları açısından daha sık tekrar edildiği (kullanıldığı) tespit edilmiştir. Bu bağlamda; ilgili anahtar kelimelerin araştırma konusu odağındaki bilimsel makale çalışmalarının "anahtar kelime" bölümünde daha sık kullanımlarıyla, diğer anahtar kelimelere göre daha fazla kavramsal yapılarında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Rekreasyon alanı kültürel miras odaklı bilimsel makalelerin küresel düzeyde (1991-2024) kavramsal yapısını (BibTex veri dosyası) açığa çıkarılması kapsamında (her hangi bir eşik değeri seçmek/belirlemeksizin):

Anahtar kelime (keywords) bölümünde: kullanılan kelimeler analizinde; "cultural heritage" (kültürel miras), "cultural ecosystem services" (kültürel ekosistem hizmetleri), "ecosystem services" (ekosistem hizmetleri), "tourism" (turizm), "recreation" (rekreasyon), "heritage" (miras), "sustainable development" (sürdürülebilir kalkınma), "landscape" (peyzaj), (biyolojik çeşitlilik) ve "cultural landscape" (kültürel peyzaj) anahtar kelimelerinin araştırma konusu odağındaki bilimsel makale çalışmalarındaki tekrarlanma/kullanım sayılarının, diğer anahtar kelimelere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; ilgili anahtar kelimelerin diğer anahtar kelime göre, ilgili bilimsel makale çalışmalarındaki kullanımlarıyla, araştırma konusu odağındaki makale çalışmalarının kavramsal yapılarında daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Başlık (title) bölümünde kullanılan kelimeler analizinde "cultural" (kültür), "ecosystem" (ekosistem), "services" (hizmetler), "heritage" (miras), "study" (çalışma), "landscape" (peyzaj), "tourism" (turizm), "development" (geliştirme), "urban" (kentsel) ve "conservation" (koruma) kelimelerinin araştırma konusu odağındaki bilimsel makale çalışmalarındaki tekrarlanma/kullanım sayılarının, diğer kelimelere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; ilgili kelimelerin diğer kelimelere göre, bilimsel makale çalışmalardaki kullanımlarıyla, ilgili makale çalışmalarının kavramsal yapılarında daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özet (abstract) bölümünde kullanılan kelimeler analizinde ise "cultural" (kültürel), "heritage" (miras), "recreation" (rekreasyon), "services" (hizmetler), "tourism" (turizm), "study" (çalışma), "development" (geliştirme), "ecosystem" (ekosistem), "landscape" (peyzaj) ve "values" (değerler) kelimelerinin araştırma konusu odağındaki bilimsel makale çalışmalarındaki tekrarlanma/kullanım sayılarının, diğer kelimelere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler bağlamında; ilgili kelimelerin diğer kelimelere göre, bilimsel makale çalışmalardaki kullanımlarıyla, ilgili makale çalışmalarının kavramsal yapılarında daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma konusundaki bilimsel makale çalışmalarının kavramsal yapılarına bağlı yapılan tespitler göz önüne alındığında; "Rekreasyon alanı kültürel miras" araştırma konusundaki makale çalışmalarının, ilgili anahtar kelimelere ve bu kelimeler (başlık ve özet kapsamında) çatısı altında incelemeye alındığı değerlendirilmektedir. "Rekreasyon alanı kültürel miras" araştırma konusundaki bilimsel makale çalışmaları yapacak bilim insanlarının, ilgili anahtar kelimeler dışında akademik çalışma yapımları/inceleme almaları uluslararası literatürdeki boşluğun kapatılmasının yanı sıra literatüre aktarılmasıyla bilim dünyasına daha fazla katkı sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir.

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel araştırma ve makalelere ait tablolar üzerinde performans durumuna ve analitik verilerin saklandığı veri dosyaları üzerinde kavramsal yapılarına ilişkin birçok test ve analizler yapılarak, çok sayıda bulgu ve tespitler yapılmıştır. Bu bağlamda; akademisyenlere/yazarlara, üniversitelere/eğitim kurumlarına, kamu kurum/kuruluşlarına ve özel teşebbüslere birçok önerilerde bulunulabileceği düşünülmüştür. Bu düşünceden hareketle:

Akademisyenlere/yazarlara

- ✓ **Ö₂-Ö₁₆** (dâhil) arasında kalan yayım dillerinde (Tablo 1) araştırma konusunda bilimsel çalışmaların yapılarak literatüre aktarılması,
- ✓ Yapılan literatür taramasında “İngilizce” yayım dilinde araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının az olduğu düşüncesiyle yeni çalışmaların literatüre kazandırılması,
- ✓ Araştırma konusunda **R₂-R₄₆** (dâhil) arasında kalan araştırma alanlarında/disiplinlerde (Tablo 3) bilimsel çalışmaların yapılarak literatüre yansıtılması,
- ✓ İlgili araştırma konusunda ileride kazandırılacak bilimsel makale çalışmalarının SSCI, SCI-EXPANDED, ESCI indeksleri dışında indekslenen (Tablo 4) bilimsel dergilerde de bilimsel çalışmaların yayımlanmasının sağlanması,
- ✓ Araştırma konusunda öne çıkan “management” (yönetim), “cultural ecosystem services” (kültürel ekosistem hizmetleri), “values” (değerler), “ecosystem services” (ekosistem hizmetleri), “cultural heritage” (kültürel miras) ve “tourism” (turizm), anahtar kelimelerinin dışındaki (Resim 1, 2 ve 4) anahtar kelimelerle bilimsel çalışmaların literatüre kazandırılması.

Üniversitelere/eğitim kurumlarına

- ✓ Araştırma konusunda literatüre yansıyan bilimsel çalışma sayıları göz önüne alındığında, bu yönde bilimsel çalışmaların (makale, tez, bildiri, kitap vb.) yapılmasına araştırmacıların teşvik edilmesi,
- ✓ Rekreasyon alanı kültürel mirasların geleceğe nesillere aktarılması, korunması ve ekonomiye kazandırılması yönünde, diğer bilim kurum/kuruluşları ile ortak kongre, sempozyum vb. ile bilimsel iş birliği ve çalıştayların yapılması,
- ✓ Kültürel mirasların rekreasyon alanı olarak kullanılabilmesine yönelik ilgili üniversitelerin bölgelerinde bulunan kültürel mirasların tanıtımının yapılması ve bu maksatlar doğrultusunda öncülük etmesi,
- ✓ İlgili üniversitelerin bölgelerinde bulunan kültürel mirasların UNESCO listesine alınması veya kazandırılması yönünde çalışmalar yaparak, ilgili mirasların korunmasını sağlaması,
- ✓ İlgili üniversitelerin bünyesinde eğitim ve öğretim (tarih, rekreasyon, turizm, ekonomi, iktisat, işletme Anabilim Dalı vb.) gören öğrencilerin rekreasyon alanı kültürel

miraslara yönelik proje, bilimsel araştırma, inceleme vb. çalışma yapmaları konusunda yönlendirmeleri.

Kamu kurum ve kuruluşlarına

- ✓ Rekreasyon alanı kültürel mirasların ekonomiye kazandırılması ve korunmasına yönelik, gerekli güvenlik tedbirlerinin hukuki vb. yönden alınması,
- ✓ Rekreasyon alanı kültürel mirasların ekonomiye kazandırılması yönünde, ilgili işletmeler/kuruluşlar ile yazılı anlaşmalar yapılması,
- ✓ İlgili kültürel mirasların bakım, onarım, temizlik, restore edilmesi vb. çalışmaların profesyonel bir şekilde yapılmasının sağlanması ve turizme kazandırılması ve halkın faydalanmasının sağlanması,
- ✓ İlgili rekreasyon alanların kamuoyuna açılması ve halkın bu alanlardan faydalanılmasının sağlanması ve giriş ücretlerinin mümkün olduğu ölçüde minimize edilmesi ve halkın geçmişi hakkında bilgi edinmesinin sağlanmasına aracılık edilmesi.

Özel teşebbüslere/sektörlere

- ✓ İşletme veya kontrolü altında bulunan rekreasyon alanı kültürel mirasların korunmasının yanı sıra bakım ve onarımlarına ilişkin bildirimlerin ilgili kurumlara yapılmasını sağlaması,
- ✓ İlgili alanlardan turist ve yerli halkın faydalanması konusunda gerekli kolaylıkları sağlaması,
- ✓ İlgili alanların tarihi doku ve özelliklerinin korunması/muhafaza edilmesinin yanı sıra her hangi bir zarar verilmemek üzere işletme faaliyetlerini sürdürmelerine dikkat etmeleri,
- ✓ Rekreasyon alanı kültürel miraslarda halkın fiziksel, zihinsel, ruhsal yönden eğlenmelerine yönelik rekreasyon etkinliklerine aracılık etmeleri önerilebilir.

“Rekreasyon alanı kültürel miras” odaklı bilimsel araştırma makalelerinin (1991-2024), uluslararası literatür taramasına bağlı performans durumu ve kavramsal yapılarına ilişkin ulaşılan veri ve bulgular doğrultusunda; birçok yayım dili, yılı, araştırma alanı, taranılan indeksler, küresel düzeyde en çok atıf yapılan bilimsel çalışma ve ilgili makalelerin incelemeye alındığı anahtar kelimelerin “bibliyometrik analiz” yardımıyla pek çok tespitler yapılmıştır. Bu tespitler dikkate alındığında; araştırma konusunun performans durumu ve kavramsal yapısı hakkında yapılan tespitlerle çok sayıda insana, kamu kurum ve kuruluşuna, özel teşebbüse, eğitim kurumuna ve bilim insanına çok sayıda fayda sağlayacağı düşünülmüştür. Bu düşünce bağlamında; ilgili araştırma konusunda farklı araştırma alanında uluslararası literatüre yansıtılan bilimsel makale çalışma sayıları dikkate alındığında, ilgili araştırma konusunda bilimsel makale çalışmalarının bilim insanlarıncaya literatüre kazandırılması araştırmamızın temel önerisidir. Bu temel öneri paralelinde; **“rekreasyon alanı kültürel miras”** odağında makale çalışmalarının, uluslararası literatüre kazandırılmasıyla farklı alanlardan daha fazla kitlelere ulaşılarak **“rekreasyon alanı kültürel miras”** değerlerin

öneminin anlaşılmasının sağlanarak korunabileceği, ekonomiye kazandırılabilceği, toplum, bireyler ve birçok sektörün yanı sıra pek çok alanın faydalanabileceği düşünülmektedir.

Araştırma Yayın Etik Beyanı

Bu çalışmada, belge analizi yapıldığı için Etik Kurul İzni alınmamış olup, araştırma sürecinde bilimsel araştırma ve yayıncılık etik ilkelerine uyulmuştur.

Araştırmacıların katkı oranı

Yazarlar bu çalışmaya eşit katkıda bulunmuşlardır.

Çatışma Beyanı

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

1. Koçan, N. (2022). Safranbolu Eski Çarşı kentsel koruma-kullanma planlaması. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 12(2), 564-580.
2. Görmüş, S., Yılmaz, B., & Cengiz, S. (2018). Eski Kent Merkezlerinde Dönüşüm ve Kentsel Tasarım Vizyonu: Malatya Battalgazi Suriçi Örneği. *ISUEP2018 Uluslararası Kentleşme ve Çevre Sorunları Sempozyumu: Değişim/Dönüşüm/Özgünlük. Eskişehir: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği-Balikesir Şubesi*, 20-28.
3. Güngör, Ş. (2022). Kapadokya Kültür Yolu'nun Alternatif Turizm Rotası Bağlamında Değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1784-1802.
4. Tırnakçı, A. (2021). Kentsel Kültürel Miras Alanlarının Kültürel Ekosistem Servisleri Bağlamında Değerlendirilmesi: Kayseri-Talas Tarihi Kent Dokusu Örneği. *Anadolu Çev. ve Hay. Dergisi*, 6(4), 749-756.
5. Van Loon, R., Gosens, T., & Rouwendal, J. (2014). Cultural heritage and the attractiveness of cities: evidence from recreation trips. *Journal of Cultural Economics*, 38(3), 253-285.
6. Soyuluk, A. & Köse, Z. (2024). Disaster risk reduction plans in historical areas and the Kahramanmaraş Earthquake of 6 February 2023: The case of Kurtulus Avenue. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 9 (Special Issue), 64-83.
7. Özyurt, M.Ş. Dişli, G. (2021). Tarihi Sille Kenti UNESCO Dünya Miras Adaylığı Önerisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (1), 169-192.
8. Aliagaoglu, A. (2004). Sosyo-kültürel miras turizmi ve Türkiye'den örnekler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(2), 50-64.
9. Kırmacı, E. (2024). Swot analizi ile ekoturizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir çalışma: mudurnu örneği. *Journal of Silk Road Tourism Research*, 2(1), 24-36.
10. Bingül-Bulut, M.B., & Demirel, Ö. (2021). Tarihi Çeşniğir Köprüsü ve Kanyonu Rekreasyon Alanı Kültürel Ekosistem Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Spatial Planning and Design*, 1(1), 15-23.
11. Nasab, F. R., & Rahim, F. (2020). Bibliometric analysis of Global scientific research on SARS-CoV-2 (COVID-19). *MedRxiv*, 2020-03.
12. Wani, A. Z., Bhatnagar, A., Gupta, S. K., & Najar, A. H. (2023). International Tourism and Economic Growth: A Bibliometric Analysis using VOSviewer. *International Journal of Hospitality & Tourism Systems*, 16(4).
13. Liaqat, W., Altaf, M. T., Barutçular, C., Zayed, E. M., & Hussain, T. (2023). Drought and sorghum: a bibliometric analysis using VOS viewer. *Journal of Biomolecular Structure and Dynamics*, 1-13.
14. Hasbullah, N. N. (2021). Bibliometric analysis of sustainable and green consumption research from 1974 to 2019. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(5), 1292-1301.
15. Gora, A. A. (2019). The link between decision making process and performance: a bibliometric analysis. *Management and Economics Review*, 4(2), 177-191.
16. da Silva, R. F., & de Souza, G. F. M. (2021). Mapping the literature on asset management: A bibliometric analysis. *Journal of Scientometric Research*, 10(1), 27-36.
17. Dhamija, P., & Bag, S. (2020). Role of artificial intelligence in operations environment: a review and bibliometric analysis. *The TQM Journal*, 32(4), 869-896.
18. Wassouo, E., & Sovet, L. (2021). Politiques linguistiques et apprentissage des langues en milieu éducatif: Analyse bibliométrique des thèses soutenues en Afrique francophone, en Haïti et au Liban. *Synergies France*. 61-73.
19. Merighi, M. A. B., Gonçalves, R., & Ferreira, F. C. (2007). Bibliometric study on nursing theses and dissertations employing a phenomenological approach: tendency and perspectives. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 15, 645-650.
20. Camps, D., Recuero, Y., Samar, M. E., & Avila, R. E. (2005). Bibliometric analysis of doctorate thesis on the health sciences area: first part, odontology. *Revista de la Facultad de Ciencias Medicas (Cordoba, Argentina)*, 62(3), 53-56.
21. Akkaşoğlu, S., Akyol, C., Ulama, Ş., & Zengin, B. (2019). Tarım Turizmine Yönelik Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (The Bibliometric Analysis of Graduate Theses for Agricultural Tourism). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 7(2), 1193-1218.
22. Confraria, H., & Godinho, M. M. (2015). The impact of African science: A bibliometric analysis. *Scientometrics*, 102, 1241-1268.
23. Mouton, J., & Blanckenberg, J. (2018). African science: A bibliometric analysis. *The next generation of scientists in Africa*, 13-25.
24. Matveeva, N., Sterligov, I., & Lovakov, A. (2022). International scientific collaboration of post-Soviet countries: A bibliometric analysis. *Scientometrics*, 127(3), 1583-1607.

25. Hussain, A., Fatima, N., & Kumar, D. (2011). Bibliometric analysis of the 'Electronic Library' journal (2000-2010). *Webology*, 8(1), 1-11.
26. Nandiyanto, A. B. D., & Al Husaeni, D. F. (2021). A bibliometric analysis of materials research in Indonesian journal using VOSviewer. *Journal of Engineering Research*. ASSEEE Special Issue 1-16.
27. Sab, M. C., & Kappi, M. (2020). Indian Journal of Marketing: a bibliometric analysis. *Indian Journal of Marketing*, 55-65.
28. Thanuskodi, S. (2010). Bibliometric analysis of the journal *Library Philosophy and Practice* from 2005-2009. *Library Philosophy and Practice*, 1(7), 1-6.
29. Vellaichamy, A., & Jeyshankar, R. (2015). Bibliometric analysis of the Journal *Webology* from 2004-2013. *Journal of Advances in Library and Information Science*, 4(1), 7-13.
30. Abd Aziz, S., Jafri, R., & Anuar, A. (2023). Evaluating the Academic Trend of Impulse Buying Research on Scopus Publications from 1998 to 2022. *Environment-Behaviour Proceedings Journal*, 8(SI15), 37-45.
31. Wang, C., Deng, L., Zhang, Y., Zhao, M., Liang, M., Lee, L. C., ... & He, T. (2024). Farmland phytoremediation in bibliometric analysis. *Journal of Environmental Management*, 351, 1-14.
32. Chen, J., & Shen, L. (2024). A Synthetic Review on Enterprise Digital Transformation: A Bibliometric Analysis. *Sustainability*, 16(5), 1-20.
33. Malzard, M. H., El-Hassan, H., El-Maaddawy, T., Alsalami, M., Abdulrahman, F., & Hassan, A. A. (2022). A bibliometric analysis of the studies on self-healing concrete published between 1974 and 2021. *Sustainability*, 14(18), 11646.
34. Sadek, D. M., Bakar, S. A., Taher, M. S. I. M., & Daud, M. B. H. (2023). Uncovering Trends and Research Gaps in Corporate Governance and Islamic Finance. *Environment-Behaviour Proceedings Journal*, 8(SI14), 149-155.
35. Mora Forero, J. A., Nieto Mejia, A., & León-Gómez, A. (2023). A bibliometric analysis and systematic review of dark tourism: Trends, impact, and prospects. *Administrative Sciences*, 13(11), 1-21.
36. Rabbani, M. R., Bashar, A., Hawaldar, I. T., Shaik, M., & Selim, M. (2022). What do we know about crowdfunding and P2P lending research? A bibliometric review and meta-analysis. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(10), 1-23.
37. Kurnaz, S. (2022). Bibliometric analysis of articles published in the field of aviation: Dergipark academic example. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 44(3), 354-361.
38. Nath, R. D., & Chowdhury, M. A. F. (2021). Shadow banking: a bibliometric and content analysis. *Financial Innovation*, 7(1), 1-29.
39. Glinyanova, M., Bouncken, R. B., Tiberius, V., & Cuenca Ballester, A. C. (2021). Five decades of corporate entrepreneurship research: measuring and mapping the field. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 1-27.
40. Wang, J., & Kim, H. S. (2023). Visualizing the landscape of home IoT research: A bibliometric analysis using VOSviewer. *Sensors*, 23(6), 1-24.
41. Krndžija, L., & Pilav-Velic, A. (2022). Innovative behavior of Small and Medium Enterprises: A comprehensive bibliometric analysis. *International Journal of Industrial Engineering and Management*, 13(3), 158-171.
42. Umar, E., Ikram, M., Haider, J., Nabgan, W., Imran, M., & Nazir, G. (2023). 3D graphene-based material: Overview, perspective, advancement, energy storage, biomedical engineering and environmental applications a bibliometric analysis. *Journal of Environmental Chemical Engineering*, 11(5), 1-39.
43. Hajduk, S. (2017). Bibliometric analysis of publications on city logistics in international scientific literature. *Procedia Engineering*, 182, 282-290.
44. Lulewicz-Sas, A. (2017). Corporate social responsibility in the light of management science–bibliometric analysis. *Procedia Engineering*, 182, 412-417.
45. Hasan, K. R., Tuli, A. B., Khan, M. A. M., Kee, S. H., Samad, M. A., & Nahid, A. A. (2023). Deep-learning-based semantic segmentation for remote sensing: A bibliometric literature review. *IEEE Journal of Selected Topics in Applied Earth Observations and Remote Sensing*, 17, 1390-1418.
46. Dai, Y., Chen, Y., Hu, Y., & Zhang, L. (2023). Current Knowledge and Future Perspectives On Xosomes in the Field of Regenerative Medicine: A Bibliometric Analysis. *Regenerative Medicine*, 18(2), 123-136.
47. Al-Ghamdi, A. A., & Mowafi, H. A. (2014). Three decades of anesthesiology research at King Fahd Hospital of the university: Bibliometric analysis of volume and visibility. *Saudi Journal of Medicine & Medical Sciences*, 2(3), 185-189.
48. Gumpfenberger, C., Wieland, M., & Gorraiz, J. (2012). Bibliometric practices and activities at the University of Vienna. *Library management*, 33(3), 174-183.
49. Nagarkar, S. (2014). A bibliometric analysis of publications of the Chemistry Department, University of Pune, India, 1999-2012. *Annals of Library and Information Studies (ALIS)*, 61(2), 85-92.
50. Umate, R., Patil, M. S., Telrandhe, S., Pathade, A., & Choudhary, S. (2019). A Review of Scopus Indexed Publications Affiliated to a Deemed University in Central India Using Bibliometric Analysis. *International Journal of Pharmaceutical Research*, 11(2), 1890-1912.
51. Desai, N. (2018). Recreation of history using augmented reality. *ACCENTS Transactions on Image Processing and Computer Vision*, 4(10), 1-5.

52. Erşahin, E., & Şahbaz, R. P. (2025). Millet Bahçelerinde Rekreasyon Deneyimi: Muş-Kocaeli Örneği. *Sinop-e: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 88-110.
53. Öztürk, Y. (2018). Boş zaman, rekreasyon ve turizm kavramları arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı bir analizi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 31-42.
54. Paylı, M., ve Şen, H. F. (2022). Rekreasyon alanları. S. Aktaş (Ed.), *Rekreatifetkinlikler İçinde* (ss.17-28). İstanbul:Efe akademi.
55. Uzun, A. (2025). Ortaokul Öğrencilerinin Kültürel Mirasa Yönelik Farkındalıkları: Sivas İli Örneği. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 14(2), 532-544.
56. Jagielska-Burduk, A., Pszczyński, M., & Stec, P. (2021). Cultural heritage education in UNESCO cultural conventions. *Sustainability*, 13(6), 3548.
57. Karadaş, G. (2025). Ekosistem hizmetlerinin korunan alanların sürdürülebilir yönetimindeki rolü: Beledemik Tabiat Parkı Örneği. *Mekansal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 35-48.
58. Öcal, O. (2007). UNESCO, kültür ve Türkiye. *Milli Folklor*, 73, 5-11.
59. Swensen, G., & Jerpåsen, G. B. (2008). Cultural heritage in suburban landscape planning: A case study in Southern Norway. *Landscape and urban planning*, 87(4), 289-300.
60. Erbaş, N. F., Kabadayı, A., & Varlık, A. (2025). Tarihi Eserlerin İHA Fotogrametrisi Yöntemi Kullanılarak 3 Boyutlu Modellenmesi: Garipler Köyü Kilisesi Örneği. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 6 (1), 15-24.
61. Lee, T. H., Chang, P. S., & Luo, Y. W. (2016). Elucidating the relationships among destination images, recreation experience, and authenticity of the Shengxing Heritage Recreation Area in Taiwan. *Journal of heritage tourism*, 11(4), 349-363.
62. Yazıcıoğlu, İ., & Haberal, H. (2025). Turistik Ürün Olarak Somut Ve Somut Olmayan Kültür Mirasları İle Keşfedilmemiş Destinasyon: Kadim Şehir Kastamonu Taşköprü (Undiscovered Destination with Tangible and Intangible Cultural Heritage As A Tourist Product: Ancient City Kastamonu Taşköprü). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 13(1), 786-806.
63. Çelik, A. (2020). Türk-İslam Kültüründe Sanat ve Din İlişkisi (İslam'da Tasvir, Resim ve Figür Konusuna Eleştirel Bir Gözle Bakış). *Atlas Journal*, 6(25), 48-71.
64. Cesur, H. C., & Ayalp, E. K. (2023). Muğla Karabağlar Yaylası'nın Kadim Üretim ve Peyzaj Değerlerinin Dünya Kültürel Peyzaj Alanları Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Geographies, Planning & Tourism StudioS*, 3/1, 24-39.
65. <https://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnya-Miras%C4%B1-Listesi> 26.09.2025
66. https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCnya_Miras%C4%B1#:~:text=2024%20y%C4%B1l%C4%B1%20sonu%20itibar%C4%B1yla%2016
67. <https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-Listeleri> 26.09.2025
68. <https://www.weforum.org/stories/2023/02/unesco-cultural-heritage-list/> 26.09.2025
69. Tekin, Y. (2025)Endüstri mirasının turizm amaçlı canlandırılması: Isparta millet bahçesi, *Turkish Journal of Forest Science*, 9(1), 25-42.
70. Baylan, E. (2025). Kırsal Peyzajların Kültürel Ekosistem Hizmetleri için Sağladığı Olanaklar: Kırsalın Sosyo-Kültürel Katkıları. *Kent Akademisi*, 18(2), 1137-1158.
71. Birkon, İ., & Köroğlu, A. (2025). Yâren gecelerinde akış deneyimi: Turizm ve kültürel mirasın buluşma noktası. *Tourism and Recreation*, 7(1), 152-163.
72. Arı, Y. (2025). Ecotourism or biocultural tourism in protected areas? An evaluation through the Kuşçenneti National Park. *Eastern Geographical Review*, 30(53), 1-12.
73. Yıldız, G. (2025). Beykoz Kundura'nın Dönüşen Mekânsal Kimliği: Kamusalılık, Erişilebilirlik ve Endüstriyel Mirasın Yeni Biçimleri/Industrial Heritage Beyond Privatization: Public, Private and Semi-Public Access and the Transformation of Spatial Identity at Beykoz Kundura. *MIMARIST*, 25(83), 73-78.
74. Kocalar, A. C. (2025). Rekreasyonel alanlarla turizm olanaklarının geliştirilmesi (Mersin-Aydıncık Gzft Analizi). *ArtGRID-Journal of Architecture Engineering and Fine Arts*, 7(1), 89-113.
75. Yupsanis, A. (2011). Cultural property aspects in international law: the case of the (still)inadequate safeguarding of indigenous peoples'(tangible)cultural heritage. *Netherlands International Law Review*, 58(3), 335-361.
76. Ahmad, Y. (2006). The scope and definitions of heritage: from tangible to intangible. *International journal of heritage studies*, 12(3), 292-300.
77. Cantürk, A., & Ablak, S. (2024). Geçmişten günümüze ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında somut kültürel mirasın yeri. *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 50-67.
78. Potra, A. C. (2015). Protection and sustainable valorisation of the immovable cultural heritage in the district of ciceu. *Annals of the University of Oradea, Geography Series/Analele Universitatii din Oradea, Seria Geografie*, 25(1). 25-38.
79. Akkaya, A. K., & Tolacı, S. Ş. (2021). Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras Üzerine: Antalya Akseki Çukurköy. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (52), 91-112.
80. Rodríguez, A. M., Díaz, J. T., García, R. C., & Veiguela, Y. R. (2023). Identification of the tangible immovable cultural heritage for the development of local tourism. Matanzas case. *J.*

- Revista Cooperativismo Y Desarrollo Coodes*, 10(1), 42-59.
81. Değirmenci, T., & Kaya, N. K. (2020). Somut ve somut olmayan değerler ve bir yerin miras niteliğine katkısı: UNESCO Dünya Miras Alan Örnekleri. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 20-34.
82. Petrulis, V. (2016). Conflicts of the heritage: mapping values of immovable cultural heritage in Kaunas downtown area. *Art History & Criticism*, 12, 20-30.
83. Besir, S. E., Sönmez, E., Taş, A., & Tomar, E. Z. (2022). Tarihi Yerleşimlerde Kültür Turizmine Yönelik Somut Kültür Varlıklarının İncelenmesi: Konya/Sille Örneği. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7(1), 42-71.
84. Çerkez, R. S., & Halaç, H. H. (2024). Somut Kültürel Miras Alanlarında Takip, İzleme, Tespit, Müdahale Konularına İlişkin Bibliyometrik Analiz. *Afet ve Risk Dergisi*, 7(1), 256-278.
85. Akmeşe, H., & Ataman, D. (2018). Somut kültürel mirasın turizm açısından değerlendirilmesi: mardin ili örneği. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(29), 3598-3607.
86. Kutut, V., Lepkova, N., & Żróbek, S. (2021). Immovable cultural heritage usage modes: theoretical approach. *European research studies journal.*, 24(1), 1136-1151.
87. Aksoy, A., & Özkan, Ç. (2024). Çanakkale-Ayvacık halılarının güncel sorunları ve kültürel miras turizmi bağlamında sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik öneriler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (53), 289-306.
88. Elçi, D., & Kalkan, G. (2024). Isparta'nın somut ve somut olmayan kültürel miras üzerine inceleme: yemekler. *Journal of Applied Tourism Research*, 4(2), 61-74.
89. Biçen Çelik, A., İlhami, A. Y., Ergin, Ş., & Dal, M. (2023). *Mardin Medreselerinde Görülen Taş Alterasyonları: Şehidiye ve Hatuniye Medreseleri Örneği. Kültürel Miras Araştırmaları*, 4 (2), 79-90.
90. Albasan, I. (2025). Çocuklara Kültürel Miras Bilinci Kazandırmada Arkeoloji Eğitiminin Yeri ve Konuyla İlgili Türkiye'deki Örnekler. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 50-64.
91. Bildircingil, D., & Çokal, Z. (2025). Kültürel Miras Alanlarında Ziyaretçi Deneyimi: Nemrut Dağı Örneği. *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 7(1), 67-84.
92. Akçay, C., Harmankaya, N. Ç. A., & Karaçay, N. (2025). İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesinde Yok Olan Bir Kültürel Miras: Bâb-ı Seraskeri Telgrafhane Binası. *Art-Sanat*, (24), 361-386.
93. Cirit, B. H., Uyanık, S., Aydemir, O., Yılmaz, İ., & Elban, M. (2025). Unesco dünya mirası geçici listesi'nde yer alan harput'taki somut kültürel mirasın korunmasına yönelik bir alan araştırması. *Tüba-ked Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, (31), 215-233.
94. Giorgallis, A. (2025). The idea of protecting cultural heritage for the benefit of future generations in international cultural heritage law. *International Journal of Cultural Property*, 32(1), 76-99.
95. Chatzi, E., Derdemezi, E. T., & Tsilimigkas, G. (2025). The impact of Built-Up area dispersion on the cultural heritage of the region of the South Aegean, Greece. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 14(3), 1-22.
96. Piroddi, L., Abu Zeid, N., Calcina, SV, Capizzi, P., Capozzoli, L., Catapano, I., ... ve Tapete, D. (2025). Kültürel mirasın farklı ölçeklerde görüntülenmesi: Bölüm II, orta ölçek (alanlar). *Uzaktan Algılama*, 17 (4), 1-64.
97. Kamau, S., Oikarainen, A., Juntunen, M. M., Koskenranta, M., Kuivila, H., Tomietto, M., & Mikkonen, K. (2023). Nurse educators' views of integrating culturally and linguistically diverse future registered nurses into healthcare settings: A qualitative descriptive study. *Journal of Advanced Nursing*, 79(9), 3412-3425.
98. Uğurlu, N. I., & Kayhan, N. (2023). Candidates' Teaching Practice Experiences in the Natural Disaster Period. *Sakarya University Journal of Education*, 13(4 (Special Issue-Disaster Education and Education in Disaster Regions)), 592-609.
99. Abebe, E. & Zelalem, B. (2022), Determining The Recurrence of Diabetic Patients Recovery Time in Benis-hangul-Gumuz Hospitals, Ethiopia. *Int J Diabetes Metab Disord*, 7 (1), 35-47.
100. Panigrahi, L., Verma, K., & Singh, B. K. (2022). Evaluation of image features within and surrounding lesion region for risk stratification in breast ultrasound images. *IETE Journal of Research*, 68(2), 935-946.
101. Mossanen, J. C., Jansen, T. U., Pracht, J., Liepelt, A., Buendgens, L., Stoppe, C., ... & Tacke, F. (2020). Elevated circulating CD14++ CD16+ intermediate monocytes are independently associated with extracardiac complications after cardiac surgery. *Scientific reports*, 10(1), 1-11.
102. Norman, A., & Enebrink, P. (2020). Protocol: Evaluation of the For Our Children's Sake intervention, parental support in prison to influence positive parenting: study protocol for a controlled trial. *BMJ Open*, 10(6). 1- 11.
103. Usman, A. N., Abdullah, A. Z., Raya, I., Budiaman, B., & Bukhari, A. (2020). Glucocorticoid and cortisol hormone in response to honey and honey propolis supplementation in mild stress women. *Enfermería Clínica*, 30, 1-4.
104. Dhawan, S., Jiwan, T., Singh, R., & Raj, R. (2022). Study protocol to assess the effectiveness of Palliative care Intervention led by nurse on symptom burden and quality of life of patients with cancer at a tertiary level hospital in northern India: A Randomized Control Trial. 1-13.
105. Yiğitbaş, Ç. (2022). Çalışan Bireylerin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları ve Onları Etkileyen

- Faktörler. Sağlık Akademisi Kastamonu, 7(2), 275-285.
106. Singh, A., & Chakrabarty, M. (2023). Spatial heterogeneity in the exclusive use of hygienic materials during menstruation among women in urban India. *PeerJ*, 11, e15026.
  107. Wen, S., She, L., Dang, S., Liao, A., Xiangyu, L. V., Zhang, S., ... & Zhai, J. (2023). Development of A RPA-CRISPR/Cas12a Based Rapid Visual Detection Assay for Porcine Parvovirus 7. 1-10.
  108. Tas, F., & Cakir, M. (2022). Nurses' knowledge levels and preparedness for disasters: A systematic review. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 80, 103230.
  109. Al-Gburi, M., Kristiansen, J. B., Christensen, K. B., & Krosgaard, M. R. (2023). Functional performance tests, clinical measurements, and patient-reported outcome measures do not correlate as outcomes 1 year after anterior cruciate ligament reconstruction. *Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy*, 31(12), 5905-5912.
  110. Hatting, L. C., Kristensen, M. Ø., Lundgaard, M. H., Sørensen, A., & Andersen, S. L. (2023). Screening for thyroid disease in pregnancy: a study of Danish clinical practice. *Thyroid research*, 16(1), 1-9.
  111. Edberg, A. K., Trogu, G., Manattini, A., Renn-Żurek, A., Modrzejewska, D. M., Woźnicka, E. B., ... & Šiurienė, A. (2023). Existential loneliness among older people from the perspective of health care professionals: a European Multicenter Study. *Psychology Research and Behavior Management*, 2241-2252.
  112. Akhmedova, M. G., Ibragimov, G. I., Kryukova, N. I., Galchenko, N. A., Lutskovskaia, L. Y., Sizova, Z. M., & Minkin, M. R. (2023). Uncovering Patterns and Trends in Online Teaching and Learning for STEM Education. *Contemporary Educational Technology*, 15(3). 1-11.
  113. Han, E., Kim, H., Cho, B., Lee, J. J., Shin, S., Oh, E. J., & Chae, H. (2023). Plasma Glial Fibrillary Acidic Protein and N-Terminal Pro B-Type Natriuretic Peptide: Potential Biomarkers to Differentiate Ischemic and Hemorrhagic Stroke. *Diagnostics*, 13(17), 1-10.
  114. Chakrabarty, M., Singh, A., Singh, S., & Chowdhury, S. (2023). Is the burden of anaemia among Indian adolescent women increasing? Evidence from Indian demographic and health surveys (2015–21). *PLOS Global Public Health*, 3(9), e0002117.
  115. Masalimova, A. R., Kuznetsova, O. A., Orekhovskaya, N. A., Panov, E. G., Svintsova, M. N., & Shevchenko, O. V. (2023). Exploring the impact of homework assignments on achievement and attitudes in science education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 19(4), em2246.
  116. Chowdhry, A., Kapoor, P., Bhargava, D., & Bagga, D. K. (2023). Mapping of journal of oral and maxillofacial pathology from 2011 to 2022: A VOSviewer-based bibliometric visualisation. *Journal of Oral and Maxillofacial Pathology*, 27(1), 204-209.
  117. Hafeez, M. S., Malik, A. T., & Noordin, S. (2018). The top 100 most-cited articles on osteosarcoma: a bibliometric analysis. *IJS Oncology*, 3(4), 1-5.
  118. Lu, C., Luo, Z., Zeng, L., Rao, Z., Wang, M., Wang, X., ... & Zhou, B. (2024). Research hotspots and trend of wrist arthroscopy: A bibliometrics analysis from 2013 to 2023. *Medicine*, 103(14), 1-10.
  119. Marcus, H. J., Vakharia, V. N., Ourselin, S., Duncan, J., Tisdall, M., & Aquilina, K. (2018). Robot-assisted stereotactic brain biopsy: systematic review and bibliometric analysis. *Child's Nervous System*, 34, 1299-1309.
  120. Qu, Y., Zhang, C., Hu, Z., Li, S., Kong, C., Ning, Y., & Bai, C. (2018). The 100 most influential publications in asthma from 1960 to 2017: a bibliometric analysis. *Respiratory medicine*, 137, 206-212.
  121. Si, S., Shou, L., Gao, Q., Qin, W., & Zhao, D. (2024). Worldwide productivity and research trend of publications concerning intestinal polyps: A bibliometric study. *Medicine*, 103(2), 1-10.
  122. Thi-Nga, H., Thi-Binh, V., & Nguyen, T. T. (2024). Metacognition in mathematics education: From academic chronicle to future research scenario—A bibliometric analysis with the Scopus database. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 20(4), 1-17.
  123. Wang, J., Mao, T., Zhou, H., Jiang, X., Zhao, Z., & Zhang, X. (2024). Global trends and hotspots of ulcerative colitis based on bibliometric and visual analysis from 1993 to 2022. *Medicine*, 103(5), 1-11.
  124. Wiyono, N., Yudhani, R. D., Wasita, B., Suyatmi, S., Wardhani, L. O., Pesik, R. N., ... & Rahayu, R. F. (2024). Exploring the therapeutic potential of functional foods for diabetes: A bibliometric analysis and scientific mapping. *Narra J*, 4(1), e380-e380.
  125. Udin, U., & Dananjoyo, R. (2025). Abusive Leadership in Organizations: Insights from Bibliometric Analysis for Future Research Agenda. *International Research Journal of Multidisciplinary Scope (IRJMS)*, 6(2): 115-126.
  126. Hashimova, L. F. (2025). The development of the human rights factor in cultural heritage protection: Interrelationships and new international legal trends. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Право*, 16(1), 151-166.
  127. Holmgaard, S. B., Thuestad, A. E., Myrvoll, E. R., & Barlindhaug, S. (2019). Monitoring and managing human stressors to coastal cultural heritage in Svalbard. *Humanities*, 8(1), 1-13.
  128. Dölek, İ., & Çevik, A. (2023). Malazgirt savaş alanının tespiti, tarihi ve arkeolojik yüzey araştırması projesi kapsamında Malazgirt ilçesi sınırlarında bulunan kültürel miras eserlerin 3B modellemesi: Bir kültür envanteri

- çalışması. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 4(1), 43-48.
129. Ognjanović, Z., Marinković, B., Šegan-Radonjić, M., & Masliković, D. (2019). Cultural heritage digitization in Serbia: Standards, policies, and case studies. *Sustainability*, 11(14), 1-15.
130. Yan, W. J., & Li, K. R. (2023). Sustainable cultural innovation practice: heritage education in universities and creative inheritance of intangible cultural heritage craft. *Sustainability*, 15(2), 1-20.
131. Yılmaz, Y., & El-Gamil, R. (2018). Cultural Heritage Management in Turkey and Egypt: a comparative study. *Advances in Hospitality & Tourism Research (AHTR): An International Journal of Akdeniz University, Tourism Faculty*, 6(1), 68-91.
132. Etesam, Z., Abdollahi, H., & Ebrahimi, A. (2021). Benefits of preserving cultural heritage and its impact on providing national security in Islamic countries. *Cuestiones Políticas*, 39(69), 666-677.
133. Tweed, C., & Sutherland, M. (2007). Built cultural heritage and sustainable urban development. *Landscape and urban planning*, 83(1), 62-69.
134. Büyüksaraç, A., Akpınar, Z., Bektaş, Ö., & Aslan, R. (2025). Troya Antik Kenti'nde Arkeomanyetik İncelemeler. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 6(1), 32-42.
135. Tanrıverdi, Ş., & Çelik, T. (2025). Tarihi Çift Açıklıklı Kemerlerin Sonlu Elemanlar Yöntemi ile CFRP Uygulamasının Değerlendirilmesi. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 6 (1), 52-57.
136. Riedlmayer, A. (2002). Bosnia's Cultural Heritage. *Islam and Bosnia: Conflict resolution and foreign policy in multi-ethnic states*, 1(927), 98-135.
137. Dölek, İ. (2024). Malazgirt savaş alanının tespiti, tarihi ve arkeolojik yüzey araştırması projesi kapsamında Malazgirt Kalesinde (İç Kale) yapılan jeofizik çalışmalar. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 5(2), 71-76.
138. Kurt, M., & Kurt, A. (2024). İshan Kilisesinin onarım ve güçlendirmesinde kullanılan müdahale yöntemlerinin incelenmesi. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 5(1), 1-14.
139. Zhang, J., Jiang, L., Wang, X., Chen, Z., & Xu, S. (2024). A study on the spatiotemporal aggregation and corridor distribution characteristics of cultural heritage: the case of Fuzhou, China. *Buildings*, 14(1), 1-35.
140. Zhou, Z., Liu, Z., & Wang, G. (2024). Driving sustainable cultural heritage tourism in China through heritage building information modeling. *Buildings*, 14(10), 1-23.
141. Yakar, M., Uysal, M., Toprak, A. S., & Polat, N. (2013). 3D modeling of historical doger caravansaries by digital photogrammetry. *The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, 40, 695-698..
142. Paylı, M., & Çevik, O. (2025). Bibliometric Analysis of Scientific Productivity of Selçuk University in Academic Studies: WoS Case (2019-2023). *Turkish Journal of Engineering*, 9(1), 129-151.
143. Madigan, S., Thiemann, R., Deneault, A. A., Fearon, R. P., Racine, N., Park, J., ... & Neville, R. D. (2025). Prevalence of adverse childhood experiences in child population samples: A systematic review and meta-analysis. *JAMA pediatrics*. 1-33.
144. Paylı, M. (2024a). Ticari Rekreasyon Araştırma Konusunda Kapsamlı Bibliyometrik Analiz: WoS Veri Tabanı Örneği (1986-2023). *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 7(3), 922-954.
145. Kara B, Uğur M. (2025). X ve Y kuşağı hemşirelerin örgütsel bağlılık durumlarının değerlendirilmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 12(2):300-306.
146. Ekinci, S. Ç. (2025). Reklamda Kadın Cinsiyet Rollerini, Femvertising ve Marka Savunuculuğu İlişkisi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (48), 155-173.
147. Gülseven, G. Ü., & Türer, A. (2025). Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stillerinin, Pozitif Psikoterapi Dörtlü Modele Göre İncelenmesi. *European Archives of Social Sciences*, 2(2). 83-89.
148. Mathur, M. B., & Shpitser, I. (2025). Simple graphical rules for assessing selection bias in general-population and selected-sample treatment effects. *American Journal of Epidemiology*, 194(1), 267-277.
149. Çevik, O., Yakar, M., & Paylı, M. (2025a). Bibliometric analysis of scientific productivity performance of international journal of engineering and geosciences: WoS Example (2016-2024). *International Journal of Engineering and Geosciences*, 10(3), 477-494.
150. Padgett, R. N., Cowden, R. G., Chattopadhyay, M., Han, Y., Honohan, J., Ritter, Z., ... & VanderWeele, T. J. (2025). Survey sampling design in wave 1 of the Global Flourishing Study. *European Journal of Epidemiology*, 40(4), 391-406.
151. Adachi, I., Aggarwal, L., Ahmed, H., Ahn, J. K., Aihara, H., Akopov, N., ... & Ipsita, N. (2025). Measurement of the integrated luminosity of data samples collected during 2019-2022 by the Belle II experiment. *Chinese Physics C*, 49(1), 1-12.
152. Paylı, M. (2024b). Turizm İşletmelerinde Rekreasyon Deneyiminin Memnuniyet ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Üzerindeki Etkisinde Otel İmajının Aracılık Rolü: Antalya İlinde Bir Uygulama. *International Journal of Holistic Health, Sports and Recreation*, 3(2), 36-62.
153. Alkan, Ö., Bayhan, Y. C., & Abar, H. (2025). Controlling behaviors and lifetime economic, emotional, physical, and sexual violence in Türkiye. *Journal of Public Health*, 33(1), 109-125.
154. Paylı, M. (2025). Rekreasyonel Hizmetler, Yaşam Kalitesi ve Kentleşme Araştırma Konularına

- Odaklı Çalışmaların Bibliyometrik Analizi: Web Of Science Örneği (2019-2023). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
155. Şeker, C., Kılıçaslan, S., & Kaya, A. (2025). Yapay Zekâ Kaygısının İş Tatminine Etkisinde Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Rolü. Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 7(1), 46-56.
156. Huang, R. T. (2025). Exploring the roles of self-determined motivation and perceived organizational support in organizational change. *European Journal of Management and Business Economics*, 34(2), 193-210.
157. Yakar, M., Yildiz, F., Alyılmaz, C., & Yılmaz, H. M. (2009). Photogrammetric study for Sircali Medrese Door. 9-th International Multidisciplinary Scientific GeoConference SGEM 2009, 879-884.
158. Yakışan, O. (2025). Türkçe Dersinde Uygulanan Etkinliklere Dair Akademik Eğilimler: Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Değerlendirme. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 41-57.
159. Çetin, D., & Ceylan, B. (2025). Hasta Güvenliğinde Hasta Katılım Aktiviteleri Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 41(1), 112-122.
160. Çevik, O., Yakar, M., & Paylı, M. (2025b). Geomatik Dergisi'nin bilimsel verimlilik performansının bibliyometrik analizi: WoS Örneği (2020-2024). *Geomatik*, 10(3), 425-442.
161. Sönmez, Y. S. (2025). Biyoloji eğitimi üzerine yazılmış tezlerinin değerlendirilmesi (2020-2024). *The Journal of Academic Social Science*, 163(163), 120-135.
162. Yılmaz, A. (2025). Aktivist Reklam ve Filistin Aktivizmi: İsrail Marka Boykotu Üzerine Bir Ampirik Araştırma. *Filistin Araştırmaları Dergisi*, (17), 95-127.
163. Sweileh, W. M., Al-Jabi, S. W., Sawalha, A. F., AbuTaha, A. S., & Zyoud, S. E. H. (2016). Bibliometric analysis of medicine-related publications on poverty (2005–2015). *SpringerPlus*, 5, 1-13.
164. Basnet, B. B., Gyawali, R., & Allhaj, M. N. (2018). A Bibliometric Study on Articles Published in PubMed-indexed Prosthodontic Journals in the Year 2016. *Journal of Nepalese Prosthodontic Society*, 1(1), 18-25.
165. D'Ambrosi, R., Kambhampati, S. B., Vishwanathan, K., Vaish, A., & Vaishya, R. (2023). Trends of publications on single-and double-bundle ACL reconstructions over the last 20 years: a bibliometric analysis of the PubMed literature. *Indian Journal of Orthopaedics*, 57(10), 1623-1632.
166. Ambekar, S. M., Quazi, S. Z., Gaidhane, A., Patil, M., & Umate, R. (2021). Bibliometric Analysis of Publications from Pubmed on Non Communicable Disease and Ayushman Bharat Health and Wellness Center. *Journal of Pharmaceutical Research International*, 33(39B), 220-228.
167. Setyawan, E. I., Watiniasih, N. L., Yustiantara, P. S., Putra, K. D. A., Ishfahan, I., Lingling, G. N. T., & Wirasuta, I. M. A. G. (2024). Bibliometric analysis of a decade of research on transdermal liposomes as antioxidants in the PubMed database. *Journal of Applied Pharmaceutical Science*, 14(2), 040-050.
168. To, W. M. (2022). A bibliometric analysis of world issues—Social, political, economic, and environmental dimensions. *World*, 3(3), 619-638.
169. Vaske, J. J., Shelby, L. B., & Manfredi, M. J. (2006). Bibliometric reflections on the first decade of Human Dimensions of Wildlife. *Human Dimensions of Wildlife*, 11(2), 79-87.
170. Amalou, S. I. (2024). Organizational climate and performance in higher education: a bibliometric analyses using dimensions database. *Majapahit Journal of Islamic Finance and Management*, 4(1), 1-24.
171. De la Vega Hernández, I. M., & Amorin, J. J. D. (2024). Smart cities and urban dimensions to ensure sustainable development: a bibliometric analysis. *Kybernetes*, 53(12), 5421-5452.
172. Bielsa, S., & Porcel, J. M. (2016). Trends in pleural effusion research: a bibliometric analysis from the scopus database. *Pleura*, 3, 1-8.
173. Ghani, N. A., Teo, P. C., Ho, T. C., Choo, L. S., Kelana, B. W. Y., Adam, S., & Ramliy, M. K. (2022). Bibliometric analysis of global research trends on higher education internationalization using Scopus database: Towards sustainability of higher education institutions. *Sustainability*, 14(14), 1-15.
174. Gonzalez-Argote, J. (2023). A Bibliometric Analysis of the Studies in Modeling and Simulation: Insights from Scopus. *Gamification and Augmented Reality*, 1, 5-5.
175. Huamani, C., Rey de Castro, J., González-Alcaide, G., Polesel, D. N., Tufik, S., & Andersen, M. L. (2015). Scientific research in obstructive sleep apnea syndrome: bibliometric analysis in SCOPUS, 1991–2012. *Sleep and Breathing*, 19, 109-114.
176. Joshi, A. (2016). Comparison between Scopus & ISI Web of science. *Journal Global Values*, 7(1), 1-11.
177. Julius, R., Halim, M. S. A., Hadi, N. A., Alias, A. N., Khalid, M. H. M., Mahfodz, Z., & Ramli, F. F. (2021). Bibliometric analysis of research in mathematics education using Scopus database. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 17(12), 1-12.
178. Kimmons, R., Rosenberg, J., & Allman, B. (2021). Trends in educational technology: What Facebook, Twitter, and Scopus can tell us about current research and practice. *TechTrends*, 65, 125-136.

179. Leydesdorff, L., de Moya-Anegón, F., & Guerrero-Bote, V. P. (2010). Journal maps on the basis of Scopus data: A comparison with the Journal Citation Reports of the ISI. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(2), 352-369.
180. Gusenbauer, M. (2019). Google Scholar to overshadow them all? Comparing the sizes of 12 academic search engines and bibliographic databases. *Scientometrics*, 118(1), 177-214.
181. Khalili, L., & Ghasemzadeh Alishahi, A. (2021). Bibliometric Analysis of Ethics and Technology Research Based on Google Scholar from 1983 to 2020. *International Journal of Ethics and Society*, 3(3), 10-18.
182. Harzing, A. W. (2014). A longitudinal study of Google Scholar coverage between 2012 and 2013. *Scientometrics*, 98, 565-575.
183. Al Husaeni, D. F., Nandiyanto, A. B. D., & Maryanti, R. (2023). Bibliometric analysis of educational research in 2017 to 2021 using VOSviewer: Google scholar indexed research. *Indonesian Journal of Teaching in Science*, 3(1), 1-8.
184. Delgado López-Cózar, E., Robinson-García, N., & Torres-Salinas, D. (2014). The Google scholar experiment: How to index false papers and manipulate bibliometric indicators. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 65(3), 446-454.
185. Delgado López-Cózar, E., Orduña-Malea, E., & Martín-Martín, A. (2019). Google Scholar as a data source for research assessment. *Springer handbook of science and technology indicators*, 95-127.
186. Al Husaeni, D. F., & Nandiyanto, A. B. D. (2022). Bibliometric using Vosviewer with Publish or Perish (using google scholar data): From step-by-step processing for users to the practical examples in the analysis of digital learning articles in pre and post Covid-19 pandemic. *ASEAN Journal of Science and Engineering*, 2(1), 19-46.
187. Zaelani, I. R., & Budiana, M. (2024). Clustering Sundanese Cultural Articles On Google Scholar: A Bibliometric Review. *Journal Sampurasun: Interdisciplinary Studies for Cultural Heritage*, 10(1), 27-39.
188. García-Pérez, M. A. (2010). Accuracy and completeness of publication and citation records in the Web of Science, PsycINFO, and Google Scholar: A case study for the computation of h indices in Psychology. *Journal of the American society for information science and technology*, 61(10), 2070-2085.
189. González-Serrano, M. H., Jones, P., & Llanos-Contrera, O. (2019). An overview of sport entrepreneurship field: a bibliometric analysis of the articles published in the Web of Science. *Sport in Society*. 1-18.
190. Jacsó, P. (2008). Testing the calculation of a realistic h-index in Google Scholar, Scopus, and Web of Science for FW Lancaster. *Library trends*, 56(4), 784-815.
191. Jacsó, P. (2009). The h-index for countries in Web of Science and Scopus. *Online information review*, 33(4), 831-837.
192. Li, K., Rollins, J., & Yan, E. (2018). Web of Science use in published research and review papers 1997–2017: A selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Scientometrics*, 115(1), 1-20.
193. Marín-Marín, J. A., Moreno-Guerrero, A. J., Dúo-Terrón, P., & López-Belmonte, J. (2021). STEAM in education: a bibliometric analysis of performance and co-words in Web of Science. *International Journal of STEM Education*, 8(1), 1-21.
194. Meho, L. I., & Rogers, Y. (2008). Citation counting, citation ranking, and h-index of human-computer interaction researchers: a comparison of Scopus and Web of Science. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59(11), 1711-1726.
195. Mikki, S. (2010). Comparing Google Scholar and ISI Web of Science for earth sciences. *Scientometrics*, 82(2), 321-331.
196. Mohamad, A. N., Masrek, M. N., & Rasam, A. R. B. A. (2013, March). A bibliometric analysis on scientific production of Geographical Information System (GIS) in Web of Science. In 2013 International Conference of Information and Communication Technology (ICoICT) (pp. 264-268). IEEE.
197. Pasko, O., Chen, F., Oriekhova, A., Brychko, A., & Shalyhina, I. (2021). Mapping the literature on sustainability reporting: A Bibliometric analysis grounded in Scopus and Web of science core collection. *European Journal of Sustainable Development*, 10(1), 303-303.
198. Powell, K. R., & Peterson, S. R. (2017). Coverage and quality: A comparison of Web of Science and Scopus databases for reporting faculty nursing publication metrics. *Nursing outlook*, 65(5), 572-578.
199. Rojas-Sola, J. I., & de San-Antonio-Gomez, C. (2010). Bibliometric analysis of Spanish scientific publications in the subject Construction & Building Technology in Web of Science database (1997-2008). *Materiales de Construcción*, 60(300), 143-149.
200. Koç, E. (2021). Bibliyometrik araştırmalarda ilgili literatüre ilişkin veri setinin oluşturulması: WoS ve Scopus veri tabanları üzerinde uygulamalar. O. Öztürk ve G. Gürler (Ed.), *Bir literatür inceleme aracı olarak bibliyometrik analiz (2. Büm) içinde (ss.67-96)*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
201. Geetha, N., & Kothainayaki, S. (2019). Research Output of Anna University: A Bibliometric Study Based on Scopus Database. *Asian Journal of Information Science & Technology (AJIST)*, 9, 84-91.

202. Kanmodi, K. K., Amzat, J., & Nnyanzi, L. A. (2023). A Scopus-based bibliometric review of dental research productivity of universities in North East of England: Policy implications. *J Med Libr Info Sci*, 4, e35.
203. Molteni, V., & Chan, E. (2012). School of Nursing and Department of Nutrition, Food Science and Packaging at San José State University: Bibliometric Study 2006-2011.
204. Utama, Y. J., Setiyono, B., Tauviqirrahman, M., & Susanto, H. (2019). Bibliometric Analysis of Publications in the Scopus Database: A Study at Diponegoro University during 2014-2018. In 4th International Conference on Energy Environment, Epidemiology, and Information System ICENIS 2019, 1-5
205. Khan, M. A., Pattnaik, D., Ashraf, R., Ali, I., Kumar, S., & Donthu, N. (2021). Value of special issues in the journal of business research: A bibliometric analysis. *Journal of business research*, 125, 295-313.
206. Laudano, M. C., Marzi, G., & Caputo, A. (2018). A decade of the International Journal of Entrepreneurship and Small Business: a bibliometric analysis. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 33(2), 289-314.
207. Schulz, C. B., Kennedy, A., & Rymer, B. C. (2016). Trends in ophthalmology journals: a five-year bibliometric analysis (2009-2013). *International Journal of Ophthalmology*, 9(11), 1669-1675.
208. Singh, R., Sibi, P. S., & Sharma, P. (2022). Journal of ecotourism: a bibliometric analysis. *Journal of Ecotourism*, 21(1), 1-17.
209. Tsay, M. Y. (2011). A bibliometric analysis and comparison on three information science journals: JASIST, IPM, JOD, 1998–2008. *Scientometrics*, 89(2), 591-606.
210. Şimşek, E. K., & Kalıpçı, M. B. (2022). A bibliometric overview of destination management in Asia between 1998-2021 within the scope of stakeholder perspective. *Revista Rosa dos Ventos-Turismo e Hospitalidade*, 14(3), 961-984.
211. Ülker, P., Ülker, M., & Karamustafa, K. (2023). Bibliometric analysis of bibliometric studies in the field of tourism and hospitality. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(2), 797-818.
212. Van Nunen, K., Li, J., Reniers, G., & Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety science*, 108, 248-258.
213. Wei, N., Xu, Y., Li, Y. N., Shi, J., Zhang, X., You, Y., ... & Hu, Y. (2022). A bibliometric analysis of T cell and atherosclerosis. *Frontiers in Immunology*, 13, 1-19.
214. Xie, L., Chen, Z., Wang, H., Zheng, C., & Jiang, J. (2020). Bibliometric and visualized analysis of scientific publications on atlantoaxial spine surgery based on Web of Science and VOSviewer. *World neurosurgery*, 137, 435-442.
215. Bilad, M. R. (2022). Bibliometric analysis for understanding the correlation between chemistry and special needs education using vosviewer indexed by google. *ASEAN Journal of Community and Special Needs Education*, 1(2), 61-68.
216. Nordin, N. A. H. M. (2022). A bibliometric analysis of computational mapping on publishing teaching science engineering using VOSviewer application and correlation. *Indonesian Journal of Teaching in Science*, 2(2), 127-138.
217. Wirzal, M. D. H., & Putra, Z. A. (2022). What is the correlation between chemical engineering and special needs education from the perspective of bibliometric analysis using vosviewer indexed by google scholar. *Indonesian Journal of Community and Special Needs Education*, 2(2), 103-110.
218. McAllister, J. T., Lennertz, L., & Atencio Mojica, Z. (2022). Mapping a discipline: a guide to using VOSviewer for bibliometric and visual analysis. *Science & Technology Libraries*, 41(3), 319-348.
219. Zhao, J., & Li, M. (2023). Worldwide trends in prediabetes from 1985 to 2022: A bibliometric analysis using bibliometrix R-tool. *Frontiers in Public Health*, 11, 1-14.
220. Shamsuddin, S. N., Ismail, N., & Roslan, N. F. (2022). A bibliometric analysis of insurance literacy using bibliometrix an R package. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2472, No. 1). AIP Publishing.
221. Wang, X., Lu, J., Song, Z., Zhou, Y., Liu, T., & Zhang, D. (2022). From past to future: bibliometric analysis of global research productivity on nomogram (2000–2021). *Frontiers in public health*, 10, 1-15.
222. Belu, M. G., & Marinoiu, A. M. (2025). AI-Enabled Supply Chain Management: A Bibliometric Analysis Using VOSviewer and RStudio Bibliometrix Software Tools. *Sustainability*, 17(5), 1-28.
223. Tsilika, K. (2023). Exploring the contributions to mathematical economics: a bibliometric analysis using bibliometrix and vosviewer. *Mathematics*, 11(22), 1-21.
224. Daniel, T. C., Muhar, A., Arnberger, A., Aznar, O., Boyd, J. W., Chan, K. M., ... & Von Der Dunk, A. (2012). Contributions of cultural services to the ecosystem services agenda. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 109(23), 8812-8819.
225. Navarro, L. M., & Pereira, H. M. (2015). Rewilding abandoned landscapes in Europe. In *Rewilding european landscapes* (pp. 3-23). Cham: Springer International Publishing.
226. Dramstad, W. E., Tveit, M. S., Fjellstad, W. J., & Fry, G. L. (2006). Relationships between visual landscape preferences and map-based indicators of landscape structure. *Landscape and urban planning*, 78(4), 465-474.
227. Sharma, S., Blagrove, K., Magnuson, J. J., O'Reilly, C. M., Oliver, S., Batt, R. D., ... & Woolway, R. I. (2019). Widespread loss of lake ice around the

- Northern Hemisphere in a warming world. *Nature Climate Change*, 9(3), 227-231.
228. Lenzerini, F. (2011). Intangible cultural heritage: The living culture of peoples. *European Journal of International Law*, 22(1), 101-120.
229. Oteros-Rozas, E., Martín-López, B., Fagerholm, N., Bieling, C., & Plieninger, T. (2018). Using social media photos to explore the relation between cultural ecosystem services and landscape features across five European sites. *Ecological Indicators*, 94, 74-86.
230. Van Berkel, D. B., & Verburg, P. H. (2014). Spatial quantification and valuation of cultural ecosystem services in an agricultural landscape. *Ecological indicators*, 37, 163-174.
231. Klain, S. C., & Chan, K. M. (2012). Navigating coastal values: participatory mapping of ecosystem services for spatial planning. *Ecological economics*, 82, 104-113.
232. Chiesura, A., & De Groot, R. (2003). Critical natural capital: a socio-cultural perspective. *Ecological Economics*, 44(2-3), 219-231.
233. van der Zanden, E. H., Verburg, P. H., Schulp, C. J., & Verkerk, P. J. (2017). Trade-offs of European agricultural abandonment. *Land use policy*, 62, 290-
234. <https://whc.unesco.org/en/tourism/14.10.2025>

© Author(s) 2025. This work is distributed under <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>